

МОСТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 68 | Година 18 | Октобар 2022

A large, leafy tree with a mix of yellow and green foliage stands in a park-like setting. The ground is covered with fallen yellow leaves. In the background, there are other trees and a clear sky.

ПРЕЦИМА У ЧАСТ -
ПОТОМСТВУ У ЗАВЕТ
РАЗИГРАНА СРЦА
ЛИТЕРАРНО МУЗИЧКИ МОЗАИК

Ој, јесење дуге ноћи

Јесен је одувјек била за убирање плодова прољећног и љетњег рада, а српска друштва у Словенији као да се држе тог обичаја и начина рада. Тако у јесењим данима имамо највише разноразних активности, како у самим друштвима, тако и у Савезу српских друштава Словеније. Испада да је свима много лакше да у то вријеме спремају и изводе многе своје активности, да реализују већину својих пројеката, како би правовремено све одрадили и тако успјешно завршили годину, а то је и подстрек за све оно што их очекује у будућности.

Савез српских друштава Словеније је другу годину заредом организовао обиљежавање 15. септембра – Дана српског јединства, слободе и националне заставе. Тако су се и Срби из Словеније укључили у прославу овог новог српског празника, а сам датум има велико симболичко значење. Приређен је поводом тога рецитал под називом „Прецима у част – Потомству у завет”. О томе опширније на страницама „Мостова”.

Што се тиче фолклорне дјелатности тек се очекују неки догађаји, а прво друштво које је ове јесени организовало и извело концерт народних пјесама и игара је Српско културно друштво „Слога” Нова Горица, које је по деветнаести пут приредило „Разиграна срца”, уз учешће фолклорних ансамбала из Словеније и Републике Српске. Овом догађају присуствовао је велики број посјетилаца, скоро пуна дворана Културног дома Нова Горица, што говори о томе да се публика ужељела оваквих приредаба.

Више активности било је на подручју литерарног и драмског стваралаштва, а то је доказ да српска друштва имају разнолику дјелатност, да се труде да осим фолклора понуде својим члановима и пријатељима и нешто више. Тако је Српско културно просвјетно друштво „Свети Сава” из Крања у склопу своје драмске дјелатности организовало извођење монодраме „Поклон краљу”, по сатири Радоја Домановића.

Српско културно друштво „Сава” из Храстника такође има више дјелатности, као што су драмска и литерарна. Тако је припремљен и организован „Литерарно-музички мозаик” на коме су представљене српске лирске народне пјесме, као и изворна и умјетничка музика.

Редовну литерарну дјелатност има и Српско културно друштво „Петар Кочић” Крањ, које поред своје редовне активности окупља и већи број писаца који пишу на српском језику а живе и раде у Словенији. Приређено је традиционално књижевно вече, на коме су учествовали неки од поменутих књижевника.

Остала друштва се углавном спремају за предстојеће догађаје, а њих ће до краја године бити много више, али о томе другом приликом. Надамо се да ћете и у овом броју „Мостова” наћи много тога интересантнога, да ће бити за свакога понешто, тако да можете ове дуге јесенске ноћи искористити за читање вашег и нашег часописа.

Душан Јовановић	
Прецима у част - Потомству у завет.....	4
Душан Јовановић	
Поклон краљу.....	7
Душан Јовановић	
Разиграна срца.....	8
Душан Јовановић	
Литерарно музички мозаик.....	13
Душан Јовановић	
Сусрет српских књижевника.....	15
Синиша Живковић	
Из СКД Слога	16
Остоја Шобот	
Истина.....	18
Никола Милованчев	
Васо Петричић.....	20
Маринко Јагодић Маки	
Прича железног точка.....	24
Ружица Кљајић	
Близанци.....	26
Павле Соларић	
Стара српска поезија.....	28
Серафим Саровски	
Мисли.....	32

Насловна страна: Јесен у Љубљани, Аутор: Душан Јовановић

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије (CD) на адресу:
ССДС, Грабловичева 28, 1000 Љубљана
или по електронској пошти:
mostovi.ssds@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o.
Medvode

Илази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Свакога издате у поддржаном медијском пројекту нуди се издвајању ставове органа који је додано средства.

Часопис уписан у регистар јавних гласила у Министарству за културу Републике Словеније под бројем 785

Прецима у част – Потомству у завет

Поводом 15. септембра, Дана српског јединства, слободе и националне заставе, одржане је рецитал под називом „Прецима у част – Потомству у завет”

Рецитал је одржан 18. септембра 2022. у просторима Културног друштва „Брдо” у Крању. На самом почетку рецитала Сара Митровић, сопран, је уз музичку пратњу Марка Чушина на хармоници, извела химне Републике Србије „Боже правде” и Републике Српске „Моја Република”.

Уводни говор и поздрав Снежане Максимовић почео је стиховима Алексе Шантића:

„И свуда гдје је српска душа која,
Тамо је мени отаџбина моја,
Мој дом и моје рођено огњиште”.

У наставку Снежана Максимовић је говорила о овом празнику и истакла:

„Петнаестога септембра 1918. године војска непобедивих српских сељака и добровољаца из свих српских крајева кренула је у пробој Солунског фронта. Војвода Живојин Мишић им је заповедио: „У смрт, само не стајте. Са непоколебивом вером и надом, јунаци, напред у отаџбину”. Српство је васкрснуло, наша тробојка се завијорила у свим слободним српским земљама.

Поштовани посетиоци, драги гости, поштоваоци и чувари српског културног наслеђа, драга браћо и сестре, помаже Бог. Добро вече и добро дошли на рецитал „Прецима у част – потомству у завет”, посвећен 15. септембру Дану српског јединства, слободе и националне заставе, празник који се 15. септембра празнује у Републици Србији и Републици Српској, као и у свим другим крајевима где живе Срби.

Празник је симболично установљен да се прославља на дан када се обележава Пробој солунског фронта. Празнује се од 2020. године. Идеја о успостављању заједничког празника Србије и Српске у јавност је изнета након састанку руководства Републике Србије и Републике Српске у августу 2020. године.

Циљ успостављања новог празника јесте пре свега оснаживање јединства између српског народа у Србији и Српској али и јачање култа националне заставе. То је и празник идентитета, у чему се сједињују језик, култура, традиција и вера, као и све друге вредности нашег друштва.

Данас славио тројни празник, а тројство је присутно код Срба од најранијих времена, неколико хиљада година уназад, славио Дан српског јединства, дан слободе и дан националне заставе. Јединство и слобода су два велика српска идеала, а национална застава симбол који нас уједињује. А све ово догађа се на дан, годишњицу српског пробоја Солунског фронта, 15. септембар 1918. ово је и прилика да подсетимо бројних витешких идеала и подвига наших јуначких предака, који су те 1918. године постигли нешто равно немогућем. Да се подсетимо свих оних великих и важних порука, да схватимо шта је заиста најважније у нашим животима и шта је то чему морамо да тежимо, зашто да се боримо”.

Затим је представила и поздравила госте, Јанеза Чернета, заменика градоначелника Крања и представнике других српских друштва. Захвалила се КД „Брдо” који су уступили ове просторије како би се могао одржати овај рецитал, а исто тако и Јавном фонду Републике Словеније за културне делатности, који је финансијски подржао овај пројекат.

Давид Радишић, Душан Јовановић, Снежана Максимовић, Сара Мишровић и Марко Чушин

Представила је и учеснике у програму, а то су били: Сара Митровић, сопран, Марко Чушин, хармоника, Давид Радишић, гусле, Душан Јовановић, рецитатор и Снежана Максимовић, водитељ програма и рецитатор.

Јанез Черне, заменик градоначелника Крања захвалио се на позиву и пренео поздраве градоначелника Матјажа Раковца који се због других обавеза није могао одазвати позиву, честитао је у име градоначелника и у своје име данашњи празник, 15. септембар – Дан српског јединства, слободе и националне заставе и истакао: „Лепо је да празнујете такве ствари и кажем да би се и ми Словенци морали, што се тога тиче, много штошта научити, зато вам искрено честитам поводом тог празника”.

Програме рецитала „Прецима у част – Потомцима у завет” подељен је у шест блокова. У првом блоку прво је Снежана Максимовић говорила о Српском јединству и рекла: „Има много тога што нас раздваја, али има много више тога што нас спаја, уједињује нас наш српски језик, култура, писмо и духовност. Уједињује нас понос кроз нашу славну историју.

Јединство једног народа или друштва не огледа се у томе да будемо сви исти, нити то можемо бити, јединство је у различитости али не и у супростављености. За јединство државе потребно је јединство породице, јединство народа, јединство у најтежим тренуцима. Да будемо прво једно у себи, једно међу собом а онда да градимо јединство са свима.

Српско јединство је кроз векове било несаломиво управо у најтежим тренуцима, када је постојала опасност од потпуне пропасти српског народа, и да је народ заједно са црквом и државом сачувао то јединство чак и под туђинском влашћу. Јединство које неће бити напуштено, јединство које је претеча многих тежњи.

Публика и учесници у програму

Историја је показала да Срби, онда када су јединствени, могу остварити многе своје циљеве и идеале, могу се одупрети и најтежим искушењима, а да нејединство доводи до великих недаћа и на ивицу пропасти. Како нејединство власти и народа може бити опасно, па чак и кобно говоре и речи Светог Кнеза Лазара пред Косовску битку: „Србија се у време цара Душана огледала на три мора, а после Душанове смрти са три мора на три Мораве. Од три мора остало Поморавље”, а то је било највише због нејединства међу српском властелом. Историја српска нам је и опомена да морамо бити вазда јединствени, без обзира на своје разлике, своје погледе, идеје, идеал српски мора бити један за све и свакога у свим временима, да бисмо не само опстали као народ, него да бисмо били и велики народ, без обзира на бројност нашег народа и наше територије.

Будимо зато јединствени, прво у себи, затим у својој породици, друштву, цркви и држави, јединствени у сваколикوم Српству ма где живели, да ли у матици или расејању”.

Након тога Душан Јовановић је одрецитовао песму Станислава Винавера „Отаџбини”, а Снежана Максимовић песму Александре Милошевић: „Под златним сунцем Србије” да би потом Душан Јовановић рецитовао стихове Љубомира Ненадовића „Теби само”. У музичком делу Сара Митровић, сопран отпевала је, уз музичку пратњу Марка Чушина на хармоници, песму „Ој, Србијо мати, немој туговати”.

У другом блоку Снежана Максимовић је говорила о слободи и навала: „Срби су од искона, од Лепенског Вири, Старчева, Плочника и Винче били слободан и слободољубив, слободарски народ. Презирали су ропство, не само да буду робови, него и да имају робове. То казује и Сретењски устав у коме се каже: „Сваки роб који ступи на тло Србије постаје слободан”. Иако Срби никад нису имали робове, ипак су то записали у свој Устав, док су многе земље тек деценијама касније укинуле ропство.

Многи кажу да је слобода најскупља реч на свету, то је најважније право које није лако постићи. То је идеал коме тежи не само човек него и свако живо биће. Борба за слободу је један непрекидан процес који се одвија у сваком човеку од рођења па до смрти. Она нам је често омогућена по логици ствари, да сваки човек треба да буде слободан и самосталан. Кад смо највише слободни и задовољни увек треба да имамо у себи изграђен осећај да слобода има своја ограничења, своје лице и наличје.

Свако конзумирање слободе, условно речено, може да прерасте у своју супротност ако је злоупотребимо.

Леп је осећај живети у сазнању да могу да износим своје мишљење, како у породици тако и у школи. Иако је слобода неопходна, као и ваздух који удишемо, треба да смо свесни чињенице да је то светиња која се не смије злоупотребити. То може бити мач са две оштрице. Исто тако како се слобода може постићи и уживати у њој, тако се може изгубити или ограничити.

Мишар Вујиновић Јанез Черне, Златомир Бодирожа, Стојан Миловић

Правећи неке грешке дешавало се да изгубимо поверење а самим тим и део своје слободе. То може и позитивно утицати, јер на тера да се боримо за своја права и слободу на позитиван начин.

Слобода нешто најсветије у животу и да треба да је чувамо до самог краја. Једино на тај начин можемо постићи праву сврху слободе, а то је пронаћи слободу у нама самима и тако бити слободан у правом смислу те речи.

За своју слободу српски народ се борио не само годинама него и вековима, проливени су потоци крви и изгинуло толико народа да је то тешко и замислити. Наши преци су добро знали зашто се боре и зашто гину, а гинули су не само за себе и своју слободу, него и за нас.

Зато треба да ценимо њихове жртве и да наставимо ту борбу, јер и данашње време је у много чему зло време, где се покушава отети слобода свим народима и људима на кугли земаљској.

Све нам је то велика опомена да морамо бити веома опрезни, без обзира на слободу коју сада уживамо”.

О слободи је говорио и Душан Јовановић кроз монолог „Слободи”, на текст Петра Кочића, а онда је Снежана Максимовић одрецитовала песму Десанке Максимовић „О пореклу”, а Душан Јовановић рецитовао песму Алексе Шантића: „Моје Српство”.

Трећи блок је такође почео говором Снежане Максимовић, овај пут о националној застави, а речено је следеће:

„Национална или народна застава је била симбол српског народа у тешким периодима његове историје, у свим бунама и ратовима ношена је и чувана као нешто најсветије. У различитим периодима мењала је свој облик и изглед али је увек била симбол српства.

Данашња српска тробојница чврсто је ушла у живот Срба као саставни део српске државности, симбол народног јединства, његове привржености отаџбини, спремности

да брани националне интересе, и зато ће српска национална застава заувек остати свети симбол за све генерације Срба, да ће их инспирисати на подвиг, радна достигнућа, освајање нових висина у науци, култури и спорту и изазивати осећај поноса на своју отаџбину.

Иако је у Краљевини Србији, Краљевини Југославији, СФР Југославији, па и СР Југославији својевремено култ заставе био на изузетно високом нивоу, а застава била изузетно поштована, почетком 21. века у Србији тај култ готово да је нестао, а поштовање заставе и државних симбола више није на завидном нивоу, те се скоро свуда могу видети заставе у облику и размери који нису прописани законом. Зато је потребно да поштујемо како државну тако и народну заставу, да их у датим приликама истакнемо онако како треба и како је прописано, а не да се понашамо као да је то обична крпа.

Како се чувала застава најбоље приказује пример из Првог светског рата са српским пуковским заставама, од њих 51 непријатељу није пала у руке ни једна, и те заставе и дан данас се чувају у Војном музеју, јер, како рече Војвода Степа Степановић: „Застава је највећа светиња војничка”.

Наставило се са рецитацијама, прво је Душан Јовановић рецитовао песму Душана Костића: „У тој тами”, а затим Снежана Максимовић стихове Бранка Миљковића „Одбрана земље”. Овај блок завршен је музичким делом у којем је Сара Митровић, уз музичку пратњу Марка Чушина, на својеврстан начин отпевала песму „Расти, расти мој зелени боре”.

Песмом Војислава Илића „Домовина”, коју је казивао Душан Јовановић, почео је четврти блок, а наставила Снежана Максимовић стиховима Мире Алечковић и песмом „То иду векови”. Снежана Максимовић је најављујући наредну тачку овог програма рекла неколико речи о гулама, старом и

веома значајном српском инструменту, а затим најавила Давида Радишића, младог гуслара из Удружења гуслара Словеније, који је извео песму „Српска Спарта”.

У петом блоку прво је Душан Јовановић одрецитовао песму Душана Васиљева „Човек пева после рата”, а онда и Снежана Максимовић песму Јована Јовановића Змаја: „То знају они”, да би потом Сара Митровић, уз пратњу Марка Чушина, отпевала веома лепу и дирљиву песму „Млади капетане”.

У задњем, шестом блоку, Душан Јовановић је рецитовао песму Јована Дучића: „Ave Serbia”, Снежана Максимовић песму Бране Црнчевића „Соколови”, а рецитаторски део завршио је Душан Јовановић стиховима Алексе Шантића „Моја отаџбина”. И овај блок завршен је певањем, а публика је још једном могла да чује диван глас Саре Митровић и лепо свирање Марка Чушина и песму „Ој, Српкињо”.

Публика је са великом пажњом пратила извођење програма и бурним аплаузима награђивала учеснике у програму.

Снежана Максимовић је позвала Златомира Бодирожу, председника Савеза српских друштава Словеније, ад се обрати учесницима, гостима и посетиоцима. У свом обраћању Златомир Бодирожа захвалио се учесницима на предивном и маестралном програму, онако како и заслужује овај празник, истакавши: „Овај чува сјећање на дјела наших предака. Ми смо спона између наших предака и потомака и зато морамо да то одржимо. Не би ваљало да прекинемо ову традицију”.

Овај леп и занимљив догађај Снежана Максимовић је одјавила следећим речима: „Нека буде јединство у нашим срцима, у нама самима, у нашим породица, јединство са најближима, јединство у нашој цркви православној, у нашем народу српском, у нашим земљама српским и сваколиком Српству широм света.

Нека буде слобода у нашим мислима, осећањима, жељама, надама, слобода свуда где крочи људска нога, слобода за све и свакога на целом земном шару, слобода свим људима и народима.

Нека завијоре заставе слободе широм света, нека се српска тробојница вијори, тај симбол нашег јединства и слободе, нашег идентитета и свега онога што нас чини јединственим и слободним, нека нас све то подсећа на наше претке којима смо у част приредили овај рецитал Хвала вам на посети и свако добро”.

Текст: Душан Јовановић
Фото: Миле Гашић

Пјесма уз гусле

Поклон краљу

У оквиру драмске дјелатности СКПД „Свети Сава” Крањ изведена монодрама „Поклон краљу”.

У организацији Српског културно просветног друштва „Свети Сава” Крањ и уз финансијску подршку Јавног фонда Републике Словеније за културне дјелатности је 30. септембра 2022. у просторима друштва изведена монодрама „Поклон краљу”, на текст сатире Радоја Домановића.

Педесетак гледалаца, толико је иначе било дозвољено, уживало је у монодрами коју је успјешно адаптирао, режирао и извео Душан Јовановић.

Српска литерарна сцена поноси се с бројним писцима изузетне даровитости, али само су ријетки они чије се стваралаштво односи на сатиру, у којима се огледа критички поглед на свијет и друштво у цјелини, на државу, власт, па чак и појединце. Један од таквих писаца је и најпознатији српски сатиричар Радоје Домановић.

Ако прибјегнемо класификацији његових приповиједака на основу простора у који смјешта своје јунаке, уочавамо како

Домановић од оних тема које су се бавиле сеоском средином, у којој влада идеализовани породични амбијент, поступно долази до града и градског живота (баш као и његов јунак Тодор у причи Поклон краљу, који долази у урбану средину са оним што је научио на селу и наивно размишља о идиличној слици гдје га краљ прима са пуно поштовања). Живот у домановићевској урбаној средини је додатно отежан лошим законима, апсурдним понашањем грађана који ништа друго не представљају него дио слагалице која представља изокренуту стварност, у којој обавезно долази до моралног пада јунака и поремећаја вриједности.

Стога је подсмјеху подвргнута Власт, као неко ко контролише сваки сегмент људског живота, а нарочито друштво или маса којом се може управљати. Такође су врло значајне и његове приповијетке засноване тематски на антагонизму између традиционалних и модерних схватања, у чему се открива Домановићева иронична

Душан Јовановић

потреба да истиче херојску прошлост предака која се врло мало или готово уопште не цијени у модерном друштву, јер ујурбани потомци хероја на велосипедима немају времена за размишљање о традиционалним вриједностима. Душан Јовановић је веома упечатљиво пренио Домановићеве мисли и вјерно приказао тему о којој се говори у монодрами.

Након представе настављено је дружење чланова, пријатеља и симпатизера друштва уз закуску и коктел, а члановима и пријатељима друштва придружио се и Игор Велов, вијећник у градској скупштини Крања и члан Државног савета Републике Словеније.

Посјетиоци

Душан Јовановић „Поклон краљу”

Разиграна срца

Српско културно друштво „Слога“ Нова Горица по деветнаести пут организовало концерт народних игара и пјесама „Разиграна срца“

Овогодишња приредба, на којој су приказане игре и пјесме из разних крајева у којима Срби живе или су живјели, одржана је 15. октобра 2022. у скоро пуној дворани Културног дома у Новој Горици. Публика се ужељела оваквих догађаја и доживљаја, нарочито послје двогодишње паузе због ковид пандемије. Учешћа на фолклорним догађајима ужељели су се и сами фолклораши, зато су се потрудили да се представа у најбољем свјетлу.

Програм је почео наступом пјевачке групе СКД „Слога“ Нова Горица, а затим је вођење програма преузела Гордана Тривуновић, која се присутним члановима и пријатељима друштва, а посебно гостима, слџдећим ријечима: „Драги чланови и пријатељи друштва, драги љубитељи фолклорне умјетности, уважени гости, добродошли на 19. манифестацију „Разиграна срца“ у организацији Српског културног друштва „Слога“ Нова Горица. Са великим задовољством поздрављам господина градоначелника Градске општине Нова Горица др Клемена Миклавича, замјеника градоначелника Нове Горице, господина Сашу Коговшека. Поздрав за одборника градског већа господина Марка Трибушона. Поздрав за архијереја Српске православне цркве у Новој Горици Мирослава Ђирковића. Поздрављам директора професионалне ватрогасне јединице Нова Горица, господина Алеша Маркочича, председника Савеза српских друштава Словеније, господина Златомира Бодирожу. Срдачна добродошлица за представницу Јавног фонда

Републике Словеније за културне дјелатности, подручне испоставе Нова Горица, госпођу Сабину Волк Симич. Поздрав уреднику часописа „Мостови“, господину Душану Јовановићу, и свим осталим представницима културно-фолклорних друштава и установа културе који су вечерас са нама, а посебан поздрав нашим гостима. Реализацију вечерашње манифестације финансијски су подржали Јавни фонд Републике Словеније за културне дјелатности, Јавни фонд Републике Словеније за културне делатности, подручна испостава Нова Горица, општина Шемпетер-Вртојба, Стојан Марковић с.п. и Савез културних друштава Нова Горица. У име Српског културног друштва „Слога“ и свих присутних, искрено се захваљујем. Љубазно позивам господина начелника Градске општине Нова Горица да др Клемена Миклавича да ми се придружи на сцени и каже коју реч“.

Градоначелник Нове Горице др Клемен Миклавич је у свом обраћању рекао: „Поздрав свим „разиграним срцима“ данас овдје у сали, како уваженим гостима тако и припадницима српске заједнице у Новој Горици. Преносим и поздраве од замјеника градоначелника Симона Росича. Прошли пут је представљао мене, односно градску општину. Нажалост, данас не може да дође због болести, јер му је овдје увијек лијепо. Друштво „Слога“ и заједница Срба у нашој општини и има вишедимензионално значење. Нова Горица је од самог почетка, односно од тих првих корака, била град који окупља људе из разних крајева, посебно из

Др Клемен Миклавич

Златомир Бодирожа

Госћи и публика

разних крајева из околине из разних крајева Словеније и из много различитих мјеста у Југославији. Нову Горицу су заправо изградили људи који су се овдје доселили. Овдје раније није било ничега, многи су дошли из Босне, неки из Србије, а на овим темељима је и Нова Горица данас важан свјетлећи град. То такође значи да је Нова Горица шарена, да Нова Горица садржи много различитих култура, а обогаћење

Гереј Мирослав Ђирковић

Гордана Тривуновић

и богатство је то што су људи који су овдје, дошли, живе неколико генерација, негују свој идентитет, своју културу, своје обичаје, своју традицију. Зато се посебна захвалност упућује друштвима, а најактивније друштво с тома намјеном је друштво „Слога“. Друго, друштво „Слога“ значајно доприноси културном идентитету читавог града и региона. Председник и ја смо раније разговарали и сазнао сам да поред фолклорног дијела, фолклорне секције, имате и литерарну, ликовну и драмску секцију. Све ово је дио читавог мозаика културног стваралаштва народа који живи на нашим просторима, а то је и разлог што је жири Европске комисије Новој Горици заједно са Горицом додијелио титулу Европске престонице културе. Ми смо креативни људи, веома смо продуктивни и наша култура се развија. Треће, „Слога“ симболизује оно што је наша амбиција. Наша амбиција је да postanемо прекогранична престоница прекограничног региона и поштујемо све народности, народе, националности, нације, народе културе, вјерске заједнице, а „Слога“ обједињује чланове и из Нове Горице и из Горице, односно прекогранично прекогранични главни град, „Слога“ прекогранично удружење. Дакле, „Слога“ је дио новогоричке структуре, институција, дио новогоричког грађанског друштва и дио новогоричког идентитета. Хвала вам на креативности. Хвала вам на упорности”.

Након веома лијепог и упечатљивог говора градоначелника Нове Горице, Гордана Тривуновић је на позорницу позвала Златомира Бодирожу, председника Савеза српских друштава Словеније, који је у свом говору рекао: „Поштовани домаћини, чланови Српског културног друштва „Слога“ из Горице, поштовани господине председнице, поштовани градоначелнице Градске општине Нова Горица, и остали чланови локалне власти, поздрав за ваше преосвећенство господине Ђирковићу и све остале високе госте. Изузетна ми је част и једнако толико задовољство што могу овдје заједно да вас поздравим у име Савеза српских друштава и наравно, у своје лично име. Шта да кажем после ове дивне бесједе жупана кад је казао малтене све о вашем друштву и заиста имате разлога да будете поносни на своје друштво, да наставите тако марљиво да радите у добробит свих, а најприје и највише у добробит вас самих. Заиста радује ме да је Градска општина Горица препознала вриједности овог друштва и да подржава њихове активности и тако ће бити унапријед. Иако друштва нису основана по политичкој линији, не смију се бавити политиком, али признат ћемо, једном у четири године сви смо политичари, имамо то право да бирамо своје представнике и ја истински вјерујем да ће сви ови људи знати да препознају истините вриједности оних који их заступају и који треба и да заступају. Ја то не сумњам, а ја да вам говори било шта сада, оно што ви знате вјеројатно више, јер све што ја знам знате и

Илија Јанковић и Александра Лукић

Илија Јанковић, хуманишарна акција

ви, само бих ако дозволите да вам кажем да ми овдје данас као људи нисмо ништа посебно. Ми смо у ствари само спона између наших предака и наших насљедника. Ако ми са правом имамо да се поносимо са нашим прецима, а иако су нас они обавезали да гајимо сјећање на догађаје који су они били свједоци, које су они чинили, онда морамо да знамо да све чинимо и да треба да чинимо да се наши насљедници

Дјечја група СКД „Слога“ Нова Горица

СКД „Ново Месџо“ Ново Месџо

МКД „Охридски бисери“ Нова Горица

ФГ „На Плаци“ Шемњешер

не стиде за нас. То је наше посланство и ја вјерујем да ћемо сви заједно то посланство одрадити онако како треба и како се од нас очекује да, како рекох, једног дана наши наследици не буду стидјели се за нас. Ја сматрам да је овај вечерашњи догађај изузетно битног значаја за очување идентитета српског народа на овим просторима и због тога честитам Српском културном друштву „Слога“ на одлично одрађеној припреми и извођењу овог значајног пројекта. Велики

труд је после ових немилых догађаја, двије године које су на спутавале, заиста је требало пуно снаге, мотивације изнаћи рјешења да се успостави на новим основама рад, да се вриједно ради. Њима је то успјело и то заслужује честитке. Ја не сумњам да ће и овај догађај то доказати и показати и зато имам потребу да честитам свим извођачима на њиховом уложеном труду и свему ономе што будемо видјели и захваљујем руководству Српског културног друштва „Слога“ што

су ми додијелили ту част да могу да кажем да је ова вечерашња манифестација отворена и ја је проглашавам отвореном и нека наш извођачи наставе у складу са планираним програмом. Хвала”.

Водитељка програма позвала је јереја Мирослава Ђирковића, пароха Српске православне црквене општине Нова Горица који је присутнима обратио следећим ријечима: „Помаже вам Бог драга браћо и сестре.

Пјевачка група СКД „Слога“ Нова Горица

КУД „Плетеница“ Бијељина - Игре из Семберије

Ветеранска група КД „Брдо“ Крањ

Дјечја група КД „Брдо“ Крањ

КУД „Плетеница“ Бијељина - Игре из Горње Високе

Лијеп поздрав свима из локалне самоуправе из општине. Надовезао бих се на ријечи господина Бодироже о прецима, да будемо поносни на све оне дивне претке који су нам оставили све ово наслеђе које ћемо вечерас видјети, да се не постидимо њиховог дјела, а исто тако да се потрудимо да се и нараштаји иза нас поносе. Свети Симеон Мироточиви, отац Светога Саве, у аманету о језику рекао: Шта ако изгубиш једну ријеч свога језика? То је једнако као да се изгубио највећи град. Трудимо се да сачувамо језик, културу, вјеру, обичаје и свакако писмо, писмо које је јединствено не само у Европи, него у свијету. Једини језик који има један глас један знак, а можемо рећи и најсавршенији, али то би мало звучало више онако самољубиво, али нећемо то рећи. Нека Господ подари свима здравља, напретка, изобиља у раду а и приватним животима, да нас што чешће сабира и окупљања у што већем броју, да ова дворана постане тијеста, па да почнемо тражити неку већу локацију. Хвала вам”.

Свој тренутак дочекали су и фолклораши, прво они најмлађи, чланови дјечјег ансамбла СКД „Слога“ који су одиграли „Игре из Шумадије“. Након њих на позорницу су изишли фолклораши СКД „Ново Место“ из Новог Места, који су се представили српским играма и пјесмама из Беле Крајине.

Македонско културно друштво „Охридски бисери“ из Нове Горице редован је учесник

манifestације „Разиграна срца“, овај пут приказали су игре из Македоније. Посебни гости овогодишњих „Разиграних срца“ били су чланови КУД „Плетеница“ из Бијељине. У свом првом наступу приказали су игре из свог краја, односно „Игре из Семберије“, што је вјероватно први пут да се такве игре приказују не само у Новој Горици, него и у Словенији.

Још једна група дошла је из сусједства, Фолклорна група „На Плаци“ из Шемпетера код Нове Горице и одиграла сплет словеначких игара. Ветерани су постали веома активни, а то су показали и доказали фолклораши ветеранске фолклорне групе Културног друштва „Брдо“ из Крања изводећи „Игре са Косова“.

Да СКД „Слога“ Нова Горица има разноврсне дјелатности показало се и овај пут, млада пјесникиња Тина Јаћимовић одрецитовала је своје двије пјесме, „Љубав“ и „Живот“ и тако показала свој пјеснички таленат, који ће се, вјерујемо, преточити и у збирку пјесама.

Наставило се са играма и пјесмама, на позорницу су други пут изишли фолклораши КУД „Плетеница“ из Бијељине, који су овај пут приказали кореографију са темпераментним играма, „Игре из Горњег Висока“. Најмлађи играчи некако привуку највише пажње, тако је било и са „Играма из Кобишнице“, које су одиграли чланови

Тина Јаћимовић

омладинског ансамбла Културног друштва „Брдо“ из Крања.

Прије него што је на сцену изишао Извођачки фолклорни ансамбл СКД „Слога“, водитељка

Илија Јанковић и Биљана Савић

програма Гордана Тривуновић позвала је Илију Јанковића да се обрати присутнима. Илија Јанковић, предсједник СКД „Слога“ Нова Горица у свом обраћању истакао је следеће: „Поштована публико, драги гости, изузетна ми је част да вас могу све скупа поздравити испред Српског културног друштва „Слога“ Нова Горица, а Гордана је већ најавила наше госте, није потребно да се ја још једном понављам, јер некако нас вријеме тјера, имамо дворану до девет, значи у девет завршити програм, а чекају нас једна изузетна кореографија коју сте можда један пут видјели у Новој Горици. Ми смо имали 20. септембра фудбалски турнир у Јави и на том турниру смо се договорили да и једну хуманитарну акцију направимо и успјели су на тој хуманитарној акцији 500 евра за помоћ једној породици. Позвао бих ту породицу ако може на бину да изађе и Биљана са мном да уручимо помоћ.

Присутнима се обратила и добитница хуманитарне помоћи и захвалила се на приложеним средствима.

Илија Јанковић је објаснио намјену хуманитарне помоћи и могућност да се може много учинити на том подручју, са малим прилозима сваког грађанина. Позвао је Александру Лукић, предсједницу КУД „Плетеница“ Бијељина да му се придружи на бини.

Александра Лукић је у свом обраћању рекла: „Хвала домаћинима. Хвала свима у овој

сали, поготово представницима Градске општине Нова Горица. Велика ми је част што смо вечерас овдје са вама. Видим да су избори у току и овдје у Словенији, а исто тако и у Републици Српској. Радо учествујемо у томе да очувамо нашу традицију и преносимо је са кољена на кољено. Дјеца нам чине будућност, од њих нам значи опстанак без обзира о који су људи у питању и које народности. Дјеца која науче да поштују своју традицију, да је воле, знаће да поштују и воле традицију. Желим вам успјех у животу и раду и здравља вама и домаћинима и хвала вам на гостопримству. Хвала вам пуно”.

Илија Јанковић је позвао све учеснике у програму, као и посјетиоце на дружење у Вртојби.

На крају програма чланови извођачког ансамбла СКД „Слога“ Нова Горица одиграли су темпераментну и лијепи кореографију која носи назив „Игре из Куманова“.

Публика је све учеснике награђивала бурним аплаузом, а учесницу у програму, фолклораши и пјевачи, трудили су се да се представе у најбољем свјетлу. Био је ово још један лијеп доживљај у организацији СКД „Слога“ Нова Горица, а дружење је настављено у Омладинском центру Шемпетер-Вртојба.

Текст и фото: Душан Јовановић

Извођачки ансамбл СКД „Слога“ Нова Горица

Литерарно музички мозаик

У организацији Српског културног друштва „Сава“ Храстник одржано литерарно-музичко вече

Српско културно друштво „Сава“ Храстник и ове године наставља са приређивањем догађаја посвећеним српској поезији и музици. Тако је 30. октобра 2022. у дворани РЦР – Регионални центар за развој, (RCR – Regionalni center za razvoj) одржана лепа културна приредба посвећена српској лирској народној поезији под називом „Литерарно музички мозаик“.

На почетку програма Снежана Максимовић, водитељка и учесница у програму, поздравила је присутне чланове друштва и госте, а међу њима и Златомира Бодирожу, председника Савеза српских друштва Словеније.

Затим се захвалила свима који су омогућили реализацију овог пројекта, а то су Јавни sklad RS za kulturne dejavnosti, који је финансијски подржао пројекат, Občina Hrastnik in RCR (Regionalni center za razvoj).

Говорећи о лирским народним песмама Снежана Максимовић је рекла: „Народне песме настајале су у народу. Стварали су их појединци који су нама непознати. Преносиле су се са генерације на генерацију, па се зато временом и мењале.

Свако ко их је некоме казивао могао је да дода нешто своје. Вук Караџић их је бележио, па захваљујући њему многе од њих су остале сачуване до данас – записане у збиркама али и запамћене од стране наших најстаријих чланова породице.

Вук Караџић је лирске песме назвао „женске песме“ јер су их жене певале и казивале. У различитим приликама, у оквиру породице и значајних догађаја у животу људи. Наш народ је уз песму обављао послове на њиви, уз песму се успављивао, уз песму је прослављао празнике, песмом је покушавао да умилостиви природу око себе. Ове песме нам приказују време у којем су људи веровали у магијске појаве. То је свет пун вила, змајева, додола, коледа, свет у којем су човек и природа – једно.

Лирске народне песме могу бити: 1. обредне, 2. обичајне, 3. митолошке, 4. посленичке, 5. љубавне, 6. породичне, 7. шаљиве.

Обредне песме

У прошлости су људи веровали да све што се дешава у природи изазивају неке „више силе“ и Богови. Због тога су људи смишљали песме које су певали изводећи разне обреде како би се Бог умилостивио и подарио

им, на пример, кишу како би њихови усеви опстали и дали добар род. Обредне песме су се певале и на велике празнике као што су Божић или Васкрс.

Обичајне песме

Важни догађаји у животу сваког човека су рођење детета, крштење, свадба и слично. Овакви догађаји су били увек праћени обичајним лирским песмама. Међу овим песмама постоји и једна подврста која је намењена исказивању жалости за блиском особом која више није жива. Те песме се зову тужбалице.

Митолошке песме

Пошто човек није умео да објасни многе појаве у природи као што данас објашњава наука, он је у песмама природне појаве упоређивао, тј. давао им особине људи. Месец и Сунце су најчешћи мотиви митолошких лирских песама.

Посленичке песме

Ово су песме које певају о раду. У давна времена људи су многе послове обављали заједно јер није било машина да им олакша рад. Тако су, на пример, када се жање жито,

Златомир Бодирожа и Цивијећин Нешковић са учесницима у програму

окупљали се и једни другима помагали. У овим песмама се често такмиче међусобно ко је јачи, спретнији и вреднији у раду.

Љубавне песме

Од када је постао свет, љубав између мушкараца и жена је инспирација за стварање најлепших уметничких креација. Зато међу лирским песмама има највише оних које певају о љубави, лепоти девојке, изјавама љубави, растанцима од вољене особе. Љубав се у давним временима исказивала на другачије начине – често скривено и тајанствено.

Породичне песме

Породичне песме су проткане љубављу коју осећају чланови породице једни за друге – браћа према сестрама, родитељи према деци и обрнуто. Некада су породице биле многочлане и њени чланови су били више повезани. У истој кући су живели муж и жена, девер, заова, јетрва, снаха и сл. Најемотивније су песме које говоре о љубави сестре према брату.

Шаљиве песме

Као што сам назив каже, ове песме су имале за циљ да насмеју и орасположе људе. Оне су кратке и лако се памте. Обзиром да су људи живели тешко, под туђинском влашћу, често су ове песме имале и неку скривену поруку која није могла да се изрази директно”.

Водитељка програма представила је и учеснике у програму, а то су: Сара Митровић, сопран, Марко Чушин, хармоника, Женска певачка група СКД „Сава” Храстник, Душан Јовановић, рецитатор и Снежана Максимовић рецитатор и водитељ.

Програм је био подељен у четири блока. У првом блоку прво је Снежана Максимовић рецитовала лирску народну песму „Жетву жела лепота девојка”, наставио је Душан Јовановић са рецитовањем песме „Девојка род куша”, а затим је Снежана

Сара Митровић

Максимовић отпевала познату српску песму југа Србије „Фала богу, фала јединоме”. Душан Јовановић је одрецовоа песму „Љуба је преча него сестра и снаа” а Снежана Максимовић песму „Највећа је жалост за братом”. Наставило се са певањем, Сара Митровић, сопран уз музичку пратњу Марка Чушина на хармоници, отпевала је песму „Ој, јесенске дуге ноћи”.

Други блок је почео са песмом „Сестра отровница” коју је рецитовала Снежана Максимовић, а Душан Јовановић одрецовоа песму „Драги па драги”, да би потом у првом музичком делу овог блока Женска певачка група СКД „Сава” Храстник отпевала „Мајка мари косе плела”. Рецитаторски део настављен је песмом „Ко најправије дели”, коју је рецовоа Душан Јовановић, а онда и Снежана Максимовић песму „Девојка се сунцу противила”. Музички део овог блока завршен је дивним извођењем и гласом Саре Митровић, која је уз одличну пратњу Марка Чушина, отпевала песму „Мируј,

мируј срце моје”.

У трећем блоку прво је Снежана Максимовић одрецовоала песму „Санак снила царица госпоја”, а Душан Јовановић песму „С драгим су најкраће ноћи”. У свом другом наступу Женска певачка група СКД „Сава” Храстник је отпевала песму „Тегнај ми оро бојано”. Рецовоањем Душана Јовановића приказана је песма „Најбољи лов”, као и „Три су цвета у гори цветала” у извођењу Снежане Максимовић. Познату песму „Стаде се цвијеће росом китити” на веома леп начин извела је Сара Митровић, такође уз музичку пратњу Марка Чушина.

Рецитацијом песме „Расла јела”, у извођењу Снежане Максимовић започео је четврти блок, а настављен рецовоањем песме „Смиљ Смиљана покрај воде брала”, коју је одрецовоа Душан Јовановић. Женска певачка група СКД „Сава” Храстник у свом трећем наступу отпевала је песму „Тргнала Румена”. На крају овог блока прво је Душан Јовановић одрецовоа песму „Момак и девојке”, а затим и Снежана Максимовић одрецовоала песму „Буди мајка свог Ивана сина”. Програм је завршен изврсном интерпретацијом Саре Митровић, која је уз музичку пратњу Марка Чушина отпевала лепу народну песму „Жубор вода жуборила”.

Публика је уживала у рецитацијама и певању и бурно награђивала све учеснике у програму. На самом крају ове приредбе присутнима и учесницима у програму обратио се и Златомир Бодирожа, који је похвалио учеснике у програму и навео како је веома значајно да чувамо своју српску народну традицију и да не препустимо забораву.

Цвијетин Нешковић, председник СКД „Сава” Храстник се такође захвалио учесницима у програму, као и публици на посети, а затим свим учесницима поделио захвалнице у знак сећања на овај леп догађај.

Александра Ковановић, Славица Трићуновић, Велинка Маџаревић, Гордана Нешковић, Снежана Максимовић, Душан Јовановић, Сара Митровић и Марко Чушин

Текст и фото: Душан Јовановић

Сусрет српских књижевника

У организацији Српског културног друштва „Петар Кочић“ одржани сусрети српских књижевника из Словеније

Сусрет књижевника који пишу на српском језику и живе у Словенији одржан је 21. октобра 2022. у дворани Инекс у Крању. Овај скуп писаца отворио је Крстан Шућур, председник СКД „Петар Кочић“ Крањ. У свом поздравном говору навео је да из оправданих разлога неки од писаца нису могли присуствовати овом догађају. Представио је учеснике у програму, то су били Душан Јовановић, Маринко Јагодић, Мајо Крговић, Остоја Шобот и Смиљана Кондић.

Након поздравног говора и представљања учесника Крстан Шућур је напоменуо да се овај сусрет одржава на дан када је у Крагујевцу, 21. октобра 1941, стрељано око три хиљаде становника Крагујевца и околине, међу њима и ђаци крагујевачке гимназије. У помен крагујевачким жртвама нацистичког терора Душан Јовановић је одрецитовао познату пјесму Десанке Максимовић „Крвава бајка“.

Програм овогодишњих сусрета био је подијељен у три блока. У првом блоку прво је Мајо Крговић прочитао своје двије пјесме, „Залуд им труд“ и „Ко је био Свети Сава“. У наставку програма Крстан Шућур је говорио о новим издањима Маринка Јагодића Макија, а затим је и сам Маринко Јагодић Маки прочитао своје двије пјесме, „Тајна о вину“ и „Украјински вез“. Остоја Шобот је прочитао своју пјесму „Жеља“, а Смиљана Кондић своје двије пјесме, које и објављујемо, а то су „Завичај“ и „Сјета“.

Крстан Шућур је напоменуо да се ове године навршава стотину тридесет година од рођења Иве Андрића, једног од најпознатијих српских писаца и шездесет година од

Љубишељи поезије

како је овај славни писац добио Нобелову награду за књижевност. Поводом тога прво је Душан Јовановић одломак из приповијетке Иве Андрића „Јелена, жена које нема“ а Крстан Шућур се осврнуо да живот и дјело нашег јединог Нобеловца.

У другом блоку Мајо Крговић је прочитао још двије своје пјесме, а Крстан Шућур казивао о књизи, збирци пјесама, Станка Вујиновића „Завичајне успомене“, у издању СКД „Петар Кочић“ Крањ, а затим прочитао из исте збирке пјесму „Тражење дјевојке“. Остоја Шобот је прво прочитао пјесму „Пјесма“, а затим и одломак из свог романа „Паклени плес подивљалог анђела“. Из своје збирке „Источни прозор“ Маринко Јагодић Маки прочитао је пјесме „Видовдан“ и „Реч“. Смиљана Кондић је такође читала своје три пјесме. Иво Андрић је писао и поезију, за ово књижевно вече Душан Јовановић је одабрао неколико Андрићевих пјесама и одрецитовао их, у овом блоку рецитовао је пјесме „У сумрак“,

„Блага и добра месечина“ и „Лањска песма“, а Крстан Шућур пјесму Боре Капетановића „Пегла у дефекту“.

Трећи блок је почео Мајо Крговић читањем своје пјесме „27. јануар“, а прочитао је још двије пјесме. Маринко Јагодић Маки је из споменуте збирке „Источни прозор“ прочитао пјесме „Бели анђео“, „Не мораш поштовати“ и „Можеш се веселити сваком“. У наставку је Смиљана Кондић рецитовала своје пјесме „Дијете са села“ и „Њему“, а Душан Јовановић на крају програма одрецитовао пјесме Иве Андрића „Лепа млада жена говори“, „Прва прољетна пјесма“ и „М. Ц.“.

На крају ове лијепе књижевне вечери Крстан Шућур је захвалио свим учесницима у програму а затим позвао све присутне на дружење уз закуску коју су припремили чланови друштва.

Текст: Душан Јовановић
Фото: Снежана Максимовић

Душан Јовановић, Мајо Крговић, Маринко Јагодић Маки, Остоја Шобот, Смиљана Кондић и Крстан Шућур

Из СКД „Слога” Нова Горица

Фудбалски турнир СКД „Слога“ У суботу, 24. септембра 2022, Српско културно друштво „Слога“ Нова Горица је организовало свој традиционални фудбалски турнир у спортском центру „Јава“ у Ореховљу крај Нове Горице.

Време је поново послужило екипе које су учествовале, а целодневни спортски догађај је обogaћен и наступима фолклорне секције – дечјег и извођачког ансамбла. Није мањкало ни укусно припремљеног роштиља, погодних напитака и добре музике. А тако је било и замишљено и планирано.

Осам пријављених екипа подељено је у две групе по четири екипе. У групи А су се такмичиле, поред домаћина СКД „Слога“, и екипе „Ех Уу“, „Космос“ и „Марковић Транспорт“, док су се у групи Б надметале екипе „Жица Ветерани“, „Охридски бисери“, ОФК „Узалуд“ и „Јакешари“.

По две најбоље екипе из сваке групе су ушле у полуфинале, па је тако већ први полуфинални обрачун између ОФК „Узалуд“ и „Ех Уу“ донео велику борбу и показао велику уједначеност такмичарских екипа. Пошто после редовног времена (0:0) није било победника, о првом учеснику финала одлучили су тек ударци из беле тачке, а ту су са резултатом 3:2 били срећнији и спретнији фудбалери екипе „Ех Уу“. Свог противника у финалу дочекали су након одиграног другог полуфинала, у коме је екипа „Марковић Транспорт“ резултатом 4:1 победила екипу „Жица Ветерани“.

Конечно треће место је освојила екипа ОФК „Узалуд“ - након извођења пенала су резултатом 3:1 победили екипу „Жица Ветерани“. Мала утеха за освајаче четвртог места - екипу „Жица Ветерани“ јесте

чињеница, да је њихов чувар мреже Дарио Ципар проглашен најбољим голманом турнира.

У великом финалу суверено и убедљиво је победила (4:1) екипа „Марковић Транспорт“, која је турнир завршила са пет победа, а члан екипе Денис Бјелић био је проглашен за најбољег играча турнира. Екипа „Ех Уу“, која се иначе редовно такмичи на турниру, овога пута се морала задовољити другим местом. Организатори турнира су захвални свим спортистима за учешће и фер игру на терену, извршном одбору СКД „Слога“ за успешну организацију целокупног догађаја, а члановима и симпатизерима за многобројну посету.

Дејан Јовић/Синиша Живковић

Представљање на фестивалу „linGOcultura“

Чланови Српског културног друштва „Слога“ представили су се 5. октобра 2022. у „Х centerу“ у Новој Горици. „Х center“ је место

које окупља различите области и различите напредне људе и делује као покретач креативности. Има своју галерију и лабораторију, а на предавањима и округлим столовима осмишљају се и представљају нови пројекти. Домаћин је великог броја догађаја: интермедијалних изложби, обуке ментора, радионица, фестивала, предавања, конференција за штампу, округлих столова, састанака, снимања, пројекција и сличних догађаја.

SKD „Слога“ се преставила у оквиру фестивала „linGOcultura“, као гост пројекта „Okusi medkulturnosti“ (Укуси интеркултурности). Фестивал „linGOcultura“ је фестивал језика и култура намењен свим љубитељима страних језика и култура. Ове године је представљена култура у словеначком, италијанском, енглеском, шпанском, српском и фурланском језику. Током четири дана фестивала угостио је бројне госте из иностранства и Словеније. Пројекат „Okusi medkulturnosti“ јача запошљивост и друштвену инклузију припадника италијанске националне заједнице, националних заједница народа бивше СФРЈ и досељеника у области културног и гастро туризма и гастрономије у Обално-Крашкој и Горишкој области.

„Слога“ се у оквиру ових пројеката представила 5. октобра у поподневном часовима, и то наступом дечје фолклорне групе која је извела игре и песме из Шумадије, као и кулинарским достигнућима. Представљена су јела из јужне Србије и то традиционалне суве пуњене паприке, сарма од виновог листа и пасуљ пребранац.

Синиша Живковић

Методи дјеловања

Код сваке организације, па и културних друштава с времена на вријеме треба увести реорганизацију и нове начине дјеловања, нарочито у ситуацији када се схвати да досадашњи начин рада не даје више очекиване резултате и када је сам систем дјеловања у већој или мањој мјери застарио. Понекад су потребне само мале промјене, поправци тамо гдје је јасно да тако не иде више и да треба учинити нешто више, да би друштво не само наставило са старим активностима, него и да би увидило још неке културне дјелатности, а код наших српских друштава у Словенији у највећој мјери заступљен је фолклор у коме је велики број младих, а задњих година укључен је и позамашан број старијих, они који рекреативно играју, али и учествују на сусретима фолклорних група.

О томе какав значај за српски народ има фолклор, народна игра, музика и пјесма не треба да објашњавам и пишем, многи народи, нарочито на Западу, били би пресрећни када би имали нешто слично, али сами су криви, превелика и пренагла модернизација учинила је своје, запостављене су традиционалне вриједности, које на овакав или онакав начин постоје код сваког народа, посебно оних народа који се одупиру глобализацији у уништењу свих вриједности свих народа а уводе неке своје накарadne вриједности које од човјека стварају робота од крви и меса. Иво Андрић, наш чувени нобеловац уочио је да не постоји ништа на свијету љепше од три ствари: коњ у галопу, једрењак у олуји и дјевојка у народној ношњи, а Горан Шарић, католички теолог из Ријеке, додаје: „Српкиња у народној ношњи. Нема ништа љепше од Српкиње у народној ношњи! Ништа узвишеније од народне музике, ништа прече од чувања народних обичаја!”.

Тема овог чланка није само фолклор, него све културне и друге активности у нашим друштвима и побољшање рада на свим подручјима. У вези са тим већ неколико година размишљао је и размишља Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније, који је на сједници Извршног одбора Савеза предложио реорганизацију рада и увођење радних тијела за одређена подручја, а то је образложио ријечима: „Жеља ми је да будући рад, активности Савеза српских друштава Словеније буду засновани и да темеље на неколико најбитнијих Одбора, Секција, Сектора или како већ будемо одредили форму. Битна је суштина“.

У свом приједлогу навео је да би формирали одборе, тако се тада одредили док се не

каже како ће се именовати та радна тијела. Први је Одбор за статусна питања, који би се на првом мјесту бавио статусом националне мањине или како већ буде потребно.

Други је Одбор за културне дјелатности. У овом одбору потребни су пододбори који би покривали поједине секторе културних дјелатности, или већ како назовемо то, можда неким другим именом умјесто пододбори.

Трећи је одбор за односе са јавношћу и медије, четврти је Одбор за односе са Српском православном црквом и пети је Одбор за хуманитарну помоћ.

За сваки од планираних одбора, како је навео Златомир Бодирожа, именovali би вођу-председника, који би формирао свој тима, а Извршни одбор свакако стоји на врху и артикулише све заједно у договору са вођама ових Одбора.

На истој сједници дискутовало се о приједлогу председника Бодироже и сви су били сагласни да треба учинити нешто више на побољшању рада и укључивању различитих активности по друштвима, нарочито тамо гдје је само једна дјелатност, а постоје могућности да се прошири за још неком, што зависи од самих чланова друштва и људских капацитета.

У дискусији је наведено да у вези са статусом српске заједнице у Словенији свакако треба учинити много више, и поред свих досадашњих напора да Срби у Словенији добију статус националне мањине. Стога је Одбор за статусна питања веома важан и пред њим је велики посао и велики задатак. Извршни одбор је именовао и тим који ће чинити овај Одбор, а то су Златомир Бодирожа, као председник ССДС, затим Крстан Шућур, као члан Савјета за питања народних заједница припадника народа некадашње СФРЈ у Републици Словенији, Синиша Живковић, правник и Илија Јанковић.

У вези са Одбором за културне дјелатности у дискусији су изнесени приједлози о пододборима, секторима, посебним одборима, или како већ буде, а то су Одбор за фолклорну дјелатност, за чијег вођу је предложен Милан Гламочанин, а то је потврђено и на првом састанку Фолклорног одбора, Одбор за литерарну дјелатност, за вођу је именовао Душан Јовановић, Одбор за драмску дјелатност за чијег вођу је именована мр Весна Анђелковић.

За вођу Одбора за односе с јавношћу и медије именовао је Душан Јовановић,

за вођу Одбора за сарадњу са српском православном црквом и вођу Одбора за хуманитарну дјелатност именован је Стојан Миловић.

Сваки од ових одбора имаће своје подручје дјеловања, а вође одбора треба да окупе представнике из свих друштава и да се онда сваки одбор формира и да почне са радом. О фолклорној дјелатности, односно самом фолклору и његовом значају већ је речено. Нека друштва већ имају развијену литерарну и драмску дјелатност, па и издавачку, јер је штампано десетине књига гдје су као издавачи учествовала српска друштва у Словенији. Драмска дјелатност постоји у мањем броју друштава, али се надамо да ће се и то у догледно вријеме поправити.

Веома значајно за дјеловање друштава је и подручје информисања и односа са јавношћу, гдје треба уложити још више труда да би се о активностима друштава сазнало из више различитих средстава информисања, не само преко Новина српских „Мостови“, „Нашег Гласа“ или друштвених мрежа. Такође треба информисати и словеначку јавност, која у све већој мјери прати културне догађаје у српским друштвима.

О томе какву је улогу имала и какву има у српском народу Српска православна црква не треба посебно објашњавати. Зато морамо и са овом сигурно најстаријом српском институцијом успоставити темеље чвршће и боље сарадње, гдје год је то могуће, а могућности су свакако велике и разноврсне. Српска друштва у Словенији, као и појединци, већ тридесетак година на овај или онај начин баве се хуманитарним радом. До сада је уручена велика количина хуманитарне помоћи, свако је приспијевао колико је могао. Хуманитарни одбор је основан са циљем да се још ефикасније ради уколико се укаже потреба.

Да би сви ови одбори, а нарочито они који ће се бавити културном дјелатношћу, функционисали на прави начин, мора се и у друштвима извршити одређени вид реорганизације, да се сагледају могућности и жеље, да се потражи помоћ и од самих Одбора а исто тако и од друштава која већ имају те активности. Свакако је потребно да се укључи што већи број младих, а треба налазити начине и рјешења како да се млади поред фолклора укључе и у друге видове дјеловања, као што су литерарна, драмска и информативна.

Душан Јовановић

Istina

Tekst koji objavljujem nije namijenjen biološkim robotima, nego ljudima. Možda je malo preoštro, međutim mnogi pojedinci se ponašaju kao bioroboti i na svaku pojavu djeluju kao programirana mašina, bez ličnog stava. Ovo što sada pišem za srbske novine, koje se štampaju kod nas u Sloveniji, jeste nešto novo. Nešto što čitaoci „Mostova“ do sada nisu imali prilike da pročitaju. Moglo bi se čak reći da se pojavljuje nešto provokativno, a to je pisanje istine koja mnogima nije po volji, i koja se konstantno prikrija, ili bolje rečeno zabranjuje. Krajnje je vrijeme da Srbi širom svijeta ozbiljno i suštinski razmišljaju o sebi.

Nije potrebno biti posebno obrazovan, pa da shvati da su Srbi izloženi ogromnom pritisku tokom čitavog svog postojanja. Ti pritisci nam dolaze uglavnom sa Zapada. To se ne dešava tek tako. Zašto je toliki pritisak baš na Srbe?

Dakle, mora postojati neki silno važan razlog. Ne smijemo više zatvarati oči pred stvarnošću. Svijet naše današnjice je svijet stravične laži, pohlepe, licemjerja i prokletstva. Satanizam je potpuno ogoljen i zapadnjaci to više i ne skrivaju. A mi živimo među zapadnjacima, koji od nas zahtijevaju da se integrišemo u njihovo društvo i demokratiju po njihovim mjerilima. Srbi se ne mogu integrisati u ovu globalističku demokratiju materijalizma. Zašto to tvrdim? Zato što Srbi genetski ne pripadaju tom svijetu. To ću u nastavku posebno obrazložiti. Odgovor na to pitanje leži u drevnim zapisima, koji su ključnog značaja.

Srbi su prvi koji su u prošlosti osnovali rodovske zajednice na Dunavu. To se desilo u blizini Đerdapske klisure u Lepenskom Viru, a kasnije na prostoru Vinče. Te zajednice su se dvije hiljade godina u miru i bez ratovanja bavili zemljoradnjom, prpitomljavali biljojede životinje, kopali rudu i bavili se metalurgijom. Gradili su misteriozne, trouglaste kuće sa ognjištem. Šta nam to govori?

Zbog karaktera tog zahtijevnog posla, neophodno je bilo da se rodovske zajednice udružuju u plemena, a plemena u narod. I na kraju, logično je da su se zbog tako dinamične aktivnosti raseljavali i povećavali teritoriju svog boravka. Kao što je već ranije rečeno, dva milenijuma je taj narod živio civilizovanim načinom života u miru, bez bilo kakvog rata. Naselili su čitavu Evropu i veliki dio Azijskog kontinenta. To se desilo u nepojmljivo davnoj prošlosti, dok još nisu postojale nikakve granice.

Drugi narodi u tom vremenu uopšte nisu ni postojali u obliku društvenog razvoja kakav je danas. Postojali su samo kao primitivna, neorganizovana nomadska plemena, kaja su sakupljala divlje plodove i lovili biljojede

životinje. Kasnije su postali pljačkaši, jer tada u svijetu, kao što rekoh, nisu postojale nikakve granice. Nameće se logično pitanje, - koga su to pljačkaši u to vrijeme mogli pljačkati? Mislim da je svakome ko logički razmišlja bilo jasno da je moguće otimati samo od onih koji nešto proizvode.

Međutim, navodna zvanična istorija od tih podataka bježi kao đavo od krsta, jer ne žele priznati da je među ljudima bila tako duboka razlika u istorijskom razvoju. Nikako nisu željeli priznati superiornost Bijele rase. Pomenuo sam ogoljeni satanizam. Moramo znati šta je to? i kako je satanizam nastao.

Bitka dobra i zla odavno je započeta, a najnovija bitka se odvija upravo pred našim očima u Ukrajini. Međutim, idejna bitka dobra i zla se pojavila još u kosmičkom svijetu, i kao što vidimo traje i dan danas. Ideja je dakle, nastala u svijesti jednog astralnog bića. Tvorac je nepogrešiv i sve što je stvarao bilo je dobro. Pitamo se zašto je onda stvorio palog anđela. Iako smo mi, kao ljudska bića stvoreni, odnosno ispoljeni iz božije suštine, ipak nam zakoni Stvoritelja nisu poznati, jer je On neshvatljiv.

Bilo kako bilo, stvoren je Satanail kao vrhunsko astralno biće, i data mu je uloga lučonoše, odnosno prenosioca svjetlosti. To je jedna od najviših titula među anđelima. Desilo mu se međutim, nešto nepredviđeno. Zaljubio se sam u sebe i u njemu se pojavio silan ego. Nije mogao sebi objasniti zbog čega je osjećao zavist i ljubomoru prema Tvorcu. S tim negativnim osjećanjem je bio opsjednut. Nije bio u stanju da se odupre tom osjećanju, pa je sve više padao u pomućenu svijest. Konačno je odbacio sa sebe prefiks-il i tada je postao pali anđeo. Dobio je osobinu Satane, a anđeli su ga nazvali zlim duhom, jer nije više bio lučonoša koji je prenosio čistu svjetlost nego maglu i tamu.

Postao je otvoreni protivnik svog Tvorca. Mnoge anđele je zaveo i poveo ih u borbu protiv Stvoritelja. Arhangel Mihail ih je u kosmičkom ratu pobijedio i protjerao ih na Zemlju. Satana se protiv Tvorca nije mogao boriti ni na kakav način, pa je odlučio da mu preotme ljudska bića. Postavlja se pitanje zašto Stvoritelj to dozvoljava.

U svojoj promisli Tvorac kreira ono što unaprijed vidi, što znači da se nije mogla desiti greška. On je apsolutno sveznajući kreator, koji kreira uz pomoć neprikosnovanih zakona, koji se moraju poštovati. Ko ih ne poštuje ne može opstati.

Iako je stvoren kao vrhunsko astralno biće, nečastivi sve zakone Stvoritelja nije znao

protumačiti, ali je zato dobro znao da čovjeka može zavesti. Shvatio je, da je tvorac darovao čovjeku slobodnu volju izbora. Takođe mu je bilo jasno da ta ljudska sloboda nije apsolutna, i da je promjenljiva. Znači nečastivi je to iskoristio i naveo čovjeka na grijeh. Činio je to prvo po svim domorodačkim, rodovskim zajednicama, koji su nakon toga tragično devoluirali do veoma primitivnih plemena. Moram podsjetiti da je nečastivi astralno biće i na čovjeka može djelovati samo posredno preko drugog bića ili neposredno kroz ljudski um. Kosmičke vibracije u astralnom biću ispunjene su mnogobrojnim informacijama, pa je nečastivi bio u stanju da otkrije čiji je um otvoren za njegovo djelovanje.

Prve ljude koji su koliko toliko živjeli u organizovanim zajednicama, Satana je zaveo, a to su bila nepovezana jevrejska plemena. Iako mnogo teže nego domoroce, uspjelo mu je da ih lukavo zavede. Tumačio im je, da Stvoritelj u svojim zakonima ne govori istinu, a zatim je sam tumačio neku svoju istinu. Zaveo ih je i ovi su počeli vjerovati nešto novo, iz čega je nastala njihova vjerska sekta. Jevreji su sami sebe proglasili izabranim narodom. Zašto je nečastivi izabrao baš njih? Izabrao ih je zbog njihovog specifičnog načina života i njihovog značaja. Dugo su živjeli nomadskim načinom života sakupljajući plodove i loveći biljojede životinje. Zbog nomadskog načina života, porodica im se raspala, jer se o potomcima brinula samo majka.

Lutajućim pohodima često su nailazili na razne ljudske naseobine koje su usput pljačkali. Pljačka im je bila unosnija, pa su sakupljanje plodova sasvim opustili, i posvetili se redovnoj pljački. Zbog toga su se udruživali i postajali moćna pljačkaška plemena. U svojim pohodima su stigli do onih koji su bili stariji i veći pljačkaši od njih, a to je staro faraonsko egipatsko carstvo, koje je nastalo od već ranije zavedenih domorodaca. Tu su ovi okorjeli pljačkaši bili zarobljeni.

Satana, kao nematerijalno biće, primakao se umu tih robova i rekao im kako da se oslobode egipatskog ropstva. Infiltrirao se u Mojsijev um, kao Jehova. Od tog momenta je Mojsije izvršavao uputstva Jehove, i to je njihov Stari zavjet. To je u stvari judaistička religija. Dakle, Stari zavjet se temelji na Mojsijevim zapisima, koje je zapisao po riječima Jehove. Nečastivi ih je uspio potpuno udaljiti od Svevišnjeg. Hiljadama godina je lažima zavodio ljude, iz roda u rod, i načinio je od njih pohlepne, zlobne ljude, koji čine zla zbog materijalnog bogatstva. To je bio nezapamćeni vjekovni grabež.

Sa takvim osobinama, u današnjim vremenima, živi uglavnom čitav zapadnjački svijet.

Tamo je čovjek učinio čovjeka robom. Kod njih se desilo nešto što se ne dešava ni u biljnom ni u životinjskom svijetu. Napadaju jedinke vlastite vrste. Iskorištavanjem čovjeka po čovjeku, uspostavili su robovlasničko društvo. Vjekovima su ti robovi, kao stoka, radili za robovlasnike. Kad je propalo robovlasničko društvo, vlastodršci su osnovali kolonijalni sistem i legalno iskorištavali slabije države. To se i danas dešava uglavnom u kapitalističkom sistemu, gdje se legalizuje masovno izrabljivanje čovjeka kao radne snage i eksploatacija svih prirodnih resursa.

U tom sistemu individua postaje bitna, i pojedinci se posvećuju grabežu koji ih je odvuкао u nezajazljivu pohlepu. U toj međusobnoj borbi služili su se raznim prevarama, licemjerjem i korupcijom. Skrivaju se iza lažne demokratije, a tajno se bave nezakonitim radnjama. U svojim takozvanim firmama stvarali su ogroman kapital. Da bi izbjegli međusobne konkurencije, veliki su se udruživali protiv malih u velike kompanije, čiji je kapital prevazilazio kapital pojedinih država.

Taj kapital je postao svemoćan. S njim su sve i svakoga podmićivali. Na taj način su osnivali ogromne korporacije. Zbog toga je na Zapadu došlo do globalističkog sistema, koji ne može opstati bez organizovanih tajnih društava, i tajnih obavještajnih službi. Toliko su postali pohlepni, pa zbog toga gube razum i planiraju ratove i krvoprolića po svijetu, a sve zbog prokletog profita. U tim prljavim i nezakonitim radnjama im pomažu korumpirani mediji svih vrsta. Veliki koncerni svojim kapitalom postaju najuticajniji u svim državnim institucijama, i tako nastaju duboke države. Upravo te duboke države su uspjele da uspostave globalistički interes, a to je novi svjetski poredak. Na vrhu tog poretka se nalaze najbogatiji, čiji je um potpuno pomućen.

Pomenutom poretku se protivi dio čovječanstva, a to su ljudi, koji nisu zavedeni. Nečastivom to nije uspjelo sa Zvezdanom rasom. E, pa sada je vrijeme da se objelodani davno zaboravljena istina, zaboravljeno znanje koje posjeduju ljudi Zvezdane rase. Čovjek Zvezdane rase, još uvijek, zahvaljujući svojim predanjima zna da je suština njegovog bića svjetlosna, Božanska iskra, a to je duša. Dakle, zna da je tijelo prolazno, a da je duša vječna. Um tih ljudi je nedostupan za djelovanje nečastivog. Ako ne objasnimo ko je ta Zvezdana rasa onda nismo ništa uradili.

Nezahvalno je o ovome pisati, jer zvaničnici ovo ne da ne žele čuti, nego to na svaki način zataškavaju i energično negiraju. Kada kažem zvaničnici, mislim na one koji su vjekovni pljačkaši, koji su napljačkali ogroman kapital. Oni koje je Satana u potpunosti zaveo. To su okrutni satanisti, koji ne prezaju ni od najgnusnijih zločina. Koji vlastitu vrstu, dakle ljude, brutalno uklanjaju s puta svojih interesa. Čak su ispalili i atomsku bombu na Japan. To su satanisti kojima se neko mora suprotstaviti i zaustaviti ih.

Sada zaista molim sve one koji budu čitali ove redove, da to učine veoma trezveno, s najvećom pažnjom i da ozbiljno razmišljaju o onome što pročitaju.

Zvezdani su odabrana, svjetlosna, bijela rasa iz astralnog svijeta, koja je nizvedena na Zemlju. Ko ih je odabrao? Odabrali su ih najuzvišeniji poslanici Stvoritelja, i uz snažno bruhanje vjetra, na bijelom oblaku, nizveli ih na visove Tibeta. Odabrali su one koji su posjedovali potencijal materijalizacije.

To bruhanje vjetra božji poslanici, zapisali su simbolima SRRRBB. Ti simboli sa pločica bili su kasnije, miroljubivim plemenima Kolovena protumačeni, a ovi su te nizvedene nazvali Bijeli Srbi. Koloveni su ih smatrali Bijelim Bogovima, jer su bili svjedoci da ti Bijeli prenose neposrednu istinu svojih predaka, koji su ih nizveli na Zemlju. Ova tumačenja su temeljito opisana u vedskim spisima, koja su zapisana u Sanskrtu, a to je najstarije pismo na svijetu. Znam da će mnogima ovo što sam sada napisao izgledati kao neka izmišljena bajka, jer u zvaničnoj istoriji o ovome nema ni pomena. U udžbenicima zvanične istorije piše da su se, kako oni kažu, Bijela slovenska plemena doselila na ova područja u sedmom stoljeću, što je notorna laž.

Kao da nikad nisu čuli za Lepenski Vir i Vinču. Zašto se pojavljuje laž u zvaničnim izvještajima? Pa zato što je laž odavno posijana kod ljudi na zapadu, i o tome je bilo mnogo toga objašnjeno. Ta posijana laž se najviše učvrstila u zapadnom Rimu i Judeo-hrišćanskoj religiji. Vatikan je mnoge, nazovimo, naučnike podsticao da tumače lažne podatke kao naučne dokaze. Vatikan je država u državi koju je uspostavila katolička crkva, već za vrijeme rimske republike. Zašto katolička crkva protura laži po svijetu. Na čelu katoličke crkve je Papa, koji je sam sebe proglasio nasljednikom Svetog Petra.

Moram pojasniti kako je uopšte nastala katolička crkva. To je trajalo vjekovima. Ljudi u rimskom robovlasničkom carstvu su prvo bili mnogobošci. Od Jevreja su prvo vlastodršci usvojili judaizam, ili Stari zavjet, a zatim i ostali narod. Već je bilo riječi o judaizmu i ko je govorio riječi koje su zapisane po Mojsiju. Sa druge strane, pojavljuje se na tajanstven način Isus Hrist. Poznato je da jevrejski sveštenici Starog zavjeta, Fariseji i Sadukeji nisu primili Isusa kao spasitelja, nego su od rimskih vlasti tražili da ga pribiju na krst.

Eto, to je katolička crkva. Njihova duhovnost se poziva na Judeo-hrišćansku religiju, koja je Isusa Hrista razapela na stub srama. Na čelu te crkve je Papa, koji se sam proglasio nasljednikom Svetog Petra. A što je neshvatljivo, uz saglasnost rimske republike, Papa je proglasio Vatikan kao državu u državi.

Katolička crkva nema mnogo veze sa duhovnošću, nego se pridružila svjetovnom interesu gomilanja materijalnog bogatstva. Navodni

vjernici katoličke crkve se zaklinju Mamonu, što znači novčanoj valuti. Iza ovog navoda je očito da su zapadnjaci duboko zavedeni i podlegli prevari, koja glasi 'Ljudsko biće je samo materijalno tijelo', a duša se ne pominja. Zato sada svi hrle za nekim materijalnim bogatstvom, i zbog toga postaju nevjerovatno pohlepni. Vatikan, sa Papom na čelu, nemilosrdno i neprijateljski je svim sredstvima napadao one koji se ne priklanjaju Judeo-hrišćanskoj religiji. Dakle, Pravovjerne su proglasili paganima i protiv njih usmjerili Krstaše, ili kako oni kažu Križare, sa Jezuitima, kao okorjelim zločincima.

Kao što je bilo rečeno, vjernici katoličke crkve isto kao i Jevreji su zavedeni, i njihova vjera je Stari zavjet, a u njemu su propovjedi Mojsija, koji govori Jehovine riječi po navodima samog nečastivog. Zbog silnih napada na pravovjerne, u samom rimskom carstvu je došlo do raskola na zapadni i istočni dio carstva, a s tim i do raskola crkve na Pravoslavnu i Katoličku.

Pravovjerni su ona iskonska Zvezdana bijela nizvedena rasa, koju nečastivi nije nikako mogao zvesti, jer oni poznaju svoga Tvorca. Kako bismo rekli u savremeno doba, vaskolika zapadna alijansa se podigla protiv Pravoslavnih. Ne mogu se pomiriti sa time što Pravoslavicima nije prioritet materijalno bogatstvo, nego im je najbitnija duša, koja ima vječnu egzistenciju.

Zbog toga su Pravoslavce proglasili svojim krvnim neprijateljima. Više od dvije hiljade godina, svim sredstvima se upinju da unište gordu, plemenitu Zvezdanu rasu. Iako posjeduju ogroman napljačkani kapital, ne uspijevaju slomiti duh Pravoslavnih. Međutim, zapadnjačka alijansa i dalje nastavlja krvavim, osvajačkim pohodima.

Svjedoci smo šta se dešava u savremeno vrijeme. Sva tehnološka dostignuća koriste za proizvodnju modernog naoružanja, kako bi osvojili i pokorili čitavo čovječanstvo. U tu svrhu koriste i najsavremenije pronalaskе u elektronici i informatici. S tim modernim sredstvima proizvode i šire nepojmljive laži širom svijeta.

Ništa im nije sveto. Postali su istinski satanisti, koji slijede zapovjedi Satane. Iscurilo je u javnost da se u njihovim tajnim društvima izvode satanistički obredi adrenokroma. Ne želim objašnjavati šta je to. Oni obavješteniji znaće o čemu se radi. Sve ovo nam govori da se danas odvija borba dobra i zla. Borba dobra i zla je već vođena u Kosmosu, i pobijedilo je dobro nad zlim. Ako je dobro pobijedilo u Kosmosu, pobijediće i na Zemlji.

Ostoj Šobot

Nikola Milovančev

Vaso Petričić

100 godina od proglašenja za počasnog građanina Ljubljane (1912-2012)

Danas zaboravljen ugledni građanin i podnačelnik grada Ljubljane, Vaso Petričić je bio ujedno i prvi Srbin koji je postao počasni građanin ljubljanski. Bilo je to 7. maja 1912. godine; posle njega, od naših sunarodnika počasni građani su postali general Svetozar Borojević (za zasluge za Austrougarsku u I svetskom ratu, proglašen 5. 8. 1915. godine, brisan sa spiska 24. 6. 1919.) i pukovnik Stevan Švabić (za zasluge u odbrani Ljubljane od Italijana novembra 1918. godine, proglašen 23. 10. 1930.). Na istoj sednici, zajedno sa Petričićem, za počasne građane su izabrani i prof. Maks Pleteršnik za rad na proučavanju slovenačkog jezika, kao i Fran Doberlet, osnivač dobrovoljnog vatrogasnog pokreta u Sloveniji (i danas nazivan »oče slovenskega gasilstva«). 100-godišnjica ovog događaja je prilika da se podsetimo na lik Vase Petričića, zaslužnog ljubljanskog građanina, cenjenog privrednika i društvenog radnika i ujedno srpskog i slovenačkog rodoljuba.

O životu i radu Vase Petričića

Vaso (Vasilije) Petričić rođio se 19. (7.) februara 1837. godine u Srbu u Lici, u tadašnjoj Vojnoj Krajini, kao jedno od desetoro dece natporučnika granične uprave Prokopija Petričića i majke Jele-ne rođ. Koruga¹.

¹ Većina biografskih podataka navedena je po rukopisu bi-

Pasoš Vase Petričića izdan u Ljubljani 1915. godine (iz arhive porodice Suyer)

Veći deo detinjstva V. Petričić je proveo u Korenici u Lici, odakle je rodom bila porodica Petričić; u Korenici je završio narodnu i višu školu. Već sa 15 godina

ografskih podataka kojeg je 1946. - 1948. sastavio Petričićev unuk dr. Vaso Suyer; važniji biografski podaci o V. Petričiću navode se i u članku dr. Rudolfa Andrejke u 7. svesci „Slovenskog biografskog leksikona“ (Ljubljana, 1949), a osnovni podaci navedeni su i u „Enciklopediji Slovenije“ (8. knjiga, Ljubljana 1994, str. 328.).

radio je kao štapski pisar pukovske administrativne kancelarije u Ogulinu; na tom mestu služba mu je prestala 31.10.1852. godine. Dva dana kasnije položio je sa odličnim uspehom privatni ispit za 3. razred glavne škole u Ogulinu.

Maja 1853. godine Petričić je došao u Ljubljanu i radio kao učenik u prodavnici galanterije Antona Krispera. Jula iste godine upisao se na trogodišnju Marovu (Ferdinand Mahr) komercijalnu školu u Ljubljani koju je 1855. godine završio sa odličnim uspehom. Od 1855. bio je trgovac kod Antona Krispera, a početkom 1856. radio je četiri meseca kod Franca Magistrisa u Celovcu (Klagenfurt). Od maja 1856. do septembra 1858. bio je prodavac umetničkih predmeta (Kunsthandlung) kod Adolfa Kopiča (Koppitsch) u Gracu, a 1. avgusta 1863. je sa Leopoldom Pirkerom iz Augsburga osnovao prodavnicu galanterije u Ljubljani (Mestni trg 259 – sada 21, Hammanova kuća). Prodavnica Petričić&Pirker je poslovala do 1875. godine kada se Petričić odvojio od Pirkerera i osnovao firmu Vaso Petričić koja je delovala do 1910. godine.

Godine 1865. Vaso Petričić se oženio Marjetom Predan², sestrom trgovca Ivana Predana, i kupio kuću u kojoj je imao prodavnicu (sada Mestni trg 21). Sledeće godine rodila se kćerka Helena³, a 1868. dobili su i sina koji je po

² Marjeta Petričić rođ. Predan, Zalag, 21. 2. 1844. - Ljubljana, 23. 5. 1913.

³ Helena Petričić udata Suyer, Ljubljana, 9. 6. 1866. - Ljubljana,

Otpusnica iz službe komande puka u Ogulinu, 30.10.1852. (arhiva porodice Suyer)

ocu dobio ime Vaso₄. Nakon udaje kćerke Helene, 1894. godine poklonio joj je vilu u Resljevoj ulici 15; ova zgrada i danas privlači pažnju.

Kada smo kod porodične genealogije, spomenimo da se i jedan Vasov brat oženio Slovenkom (u Ljubljani, 2. 2. 1881.): bio je to Pajo Petričić, c. kr. artiljerijski kapetan (rođen u Srbu 24. 2. 1839., umro u Beču 6. 11. 1890.); njegova supruga bila je Marija Toman (Thomann) – rođena u Ljubljani 28. 1. 1859., umrla u Inzbruku 28. 7. 1931.

Vaso Petričić je 1875. godine postao gradski odbornik u Ljubljani i od te godine je igrao značajnu ulogu u društvenom životu Ljubljane. Bio je blizak politički saradnik Ivana Tavčara i kasnije Ivana Hribara. Gradski odbornik bio je 21 godinu (do 1896.), a od toga je 13 godina vodio finansijski odsek gradske vlasti Ljubljane. Podnačelnik grada („podžupan“) bio je od 1884. do 1892. godine.

I u privrednom životu V. Petričić je igrao vidnu ulogu. Godine 1868. bio je izabran u Trgovačku i zanatlijsku komoru (Trgovska in obrtna zbornica) i u njoj je delovao do 1900. godine; 1889. – 1890. je biran za predsednika ove komore.

Bio je inicijator osnivanja Gradske štedionice ljubljanske (Mestna hranilnica ljubljanska – MHL) i član njenog upravnog odbora, a od 1893. do 1904. godine i predsednik. U 12 godina njegovog predseđavanja je MHL povećala štedne uloge sa 5 na 20,5 miliona kruna, što je 1903. omogućilo početak radova na izgradnji palate MHL u Čopovoj ulici. Godine 1904. odstupio je sa mesta predsednika

6. 3. 1941. Njen suprug bio je advokat dr Albin Suyer, rođ. 24.

2. 1862. u Lj., umro 8. 3. 1943. u Lj.

4 Vaso Petričić mlađi, Ljubljana 26. 1. 1868. – Ljubljana, 12

6. 1891. Umro je od tuberkuloze kostiju kao mladić.

Potvrda o upisu V. Petričića na Morovu komercijalnu školu u Ljubljani 1853. godine (porodična arhiva Suyer)

jer je došao u sukob sa gradskom vlašću zbog strogog zastupanja interesa MHL.

Podržavao je narodna društva, posebno „Društvo Cirila in Metoda“; godine 1889. je jedini u gradskoj upravi glasao da na zgradi MHL bude natpis samo na slovenskom jeziku i nije mirovao dok to nije postigao 1890. godine (uklanjanje natpisa na nemačkom).

Stručni referati V. Petričića u Trgovačkoj i zanatlijskoj komori, kao i njegovi članci o ekonomskim pitanjima objavljeni u „Slovenskom narodu“ (SN) nailazili su na veliki odjek. Serija napisa u SN 1889. godine „Ka valutnoj reformi“ objavljena je 1890. kao posebna brošura, a za te članke se interesovao i tadašnji au-

5 Rudolf Andrejka: Petričić Vaso, Slovenski biografski leksikon, 7. zvezek, Ljubljana, 1949.

6 Isto.

strijski ministar finansija Plener. Godine 1893. ponovo je u SN pisao o valutnim pitanjima i zaduživanju u inostranstvu.

Kakvi su bili Petričićevi ekonomski i društveni pogledi? Citiraćemo najvažniji pasus njegovog članka iz jubilarnog broja povodom 25. godišnjice izlaženja „Slovenskog naroda“ (Vaso Petričić: „Ogledalo kranjskega narodnega gospodarstva v minulih 25 letih“, IV Prilog SN br. 75, 1. april 1893.): „Samo u onoj državi će vladati privredna sreća u kojoj: 1) kupac dobija robu iz prve ruke, dakle jeftino; 2) prekupci ne deru kožu sa proizvođača; 3) svaki član društva ima priliku da postigne u domaćinstvu toliko stručnog obrazovanja da pomoću njega olakša život i zanat i 4) u kojoj svaki čovek koji se posvećuje fizičkom ili umnom radu nađe obilato posla i time zaradu... Spomenuti privredni ideal inače još nije bilo moguće u potpunosti postići, ali je početak već srećno učinjen...“.

Pozitivan primer Vase Petričića istican je i među srpskim privrednicima. Zagrebački „Privrednik“, organ istoimenog Srpskog privrednog društva, najorganizovanije srpske privredne institucije u Austrougarskoj, često je početkom XX veka isticao Petričićev primer. Ukazivano je „šta može pravi, istrajni i mudri Srbin trgovac postići svuda, pa i u Ljubljani, nekad švapskoj a sad još i klerikalnoj, gde je i pravom Slovincu uopšte, a Srbinu naročito, vrlo teško glavu dići“.

O Petričiću je književnik i političar Ivan Lah zapisao 1934. godine sledeće: „Bio je to pošten Srbin po srcu i jeziku koji je rado primao putnike sa juga“; među tim putnicima bio je 1894. godine i prof. Milenko Vesnić, kasniji predsednik vlade Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca

Zahvalnica mitropolita beogradskog Mihaila, predsednika glavnog odbora Srpskog društva crvenog krsta, izdana Vasi Petričiću 1877. godine

7 Citirano po: Đorđe Stanković, Izazov nove istorije, knjiga 2, Beograd 1994, str. 53.

(1920. – 1921.)⁸.

Godine 1910. Petričić je svoju trgovinu predao saradniku Ivanu Samcu i povukao se u penziju.

Svoje rodoljublje i dobročinstvo V. Petričić je mnogo puta dokazao. Njegov praunuk ing. Vaso Suyer i danas čuva dokumente o tome. Spomenućemo tri: zahvalnicu mitropolita beogradskog Mihaila, predsednika glavnog odbora Srpskog društva crvenog krsta, izdanu Vasi Petričiću 1877. godine za „usluge učinjene srpskim ranjenicima i bolesnicima u vreme srpsko turskog rata 1876. godine”; zahvalno pismo Srpske pravoslavne crkvene opštine Korenica od 14. decembra 1895. godine i darovni ugovor od 11. maja 1897. kojim V. Petričić, njegov brat Petar i sestre Kata Milojević i Jelena Vučković daruju dve kuće sa zemljištem Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj opštini u Korenici.

Kakav je bio Vaso Petričić kao čovek? Odgovor na to daće nam zapis njegovog unuka dr Vasa Suyera sačinjen 23. 7. 1948:

„V. P. je bio vrlo agilan trgovac i ponosan na to što je ostvario svoju trgovinu samo svojom vrednošću i vlastitom ušteđevinom, bez tuđe pomoći. Brinuo je za svoje saradnike koji su svi stanovali u njegovoj kući i jeli zajedno sa njim i njegovom rodbinom za istim stolom. Bio je strog, kako prema sebi samom tako i prema

8 Vesnić je tada istraživao boravak kneza Miloša Obrenovića u Ljubljani 1848. godine. V. Ivan Lah: Knez Miloš v Ljubljani, Kronika slovenskih mest v Ljubljani, 1934. g., str. 14 – 19, 91 – 97 i 164 – 167. U ovom članku zanimljivo je i svedočenje o trgovcu Jožefu Karingeru koji je 1848. godine od kneza izmolio odobrenje da se njegova trgovina u Ljubljani nazove „pri knezu Milošu”.

drugima, i zahtevao je od svakog da savsesno izvršava svoju dužnost. Izvežbao je veliki broj kasnijih dobrih trgovaca.

V. P. je bio svestan Sloven i patriotski Srbin. Politički je pripadao naprednoj stranci i saradivao je sa Ivanom Hribarom i dr Ivanom Tavčarom. Vrlo mnogo se zanimao za domaću i svetsku politiku i sa velikim interesovanjem je čitao najrazličitije dnevne novine. Studirao je narodnu privredu, a posebno valutno pitanje, o čemu je napisao i kratku raspravu kao i seriju članaka u »Slov. narodu«.

U svojoj biblioteci je imao mnogo stručnih knjiga sa tom tematikom. Sa velikim uživanjem je čitao svetsku istoriju, posebno rimsku i starogrčku. Rado je posećivao pozorišne predstave i opere i redovno imao abonman na istu ložu u prvom redu. Voleo je društvo i mnogo se družio sa vinarskim trgovcem Lenčom, sa dr Tekavčičem, dr Krisperom, sa gospodom Jenko i drugima. Rado je putovao, što je smatrao kao dobro sredstvo za širenje svojih horizonata. Bio je član mnogih dobrotvornih i kulturnih društava. I u svojoj starosti bavio se novim problemima; hteo je da u Srbiji osnuje fabriku papira ili kod kuće u Sloveniji fabriku češljeva. Ali, do ostvarenja tih planova nije došlo.

Imao je veliku biblioteku na koju je bio vrlo ponosan. U njoj su bili sabrani svetski klasici koje je uvek rado citirao”.

Lik Vase Petričića ostao je i na portretima poznatih slovenačkih slikara. Nama su poznata dva: portret Matije Jame iz 1901. godine koji se nalazi u Narodnoj galeriji u Ljubljani (ovaj portret objav-

ljujemo u »Besedi« ljubaznošću dr Andreja Smrekara) i portret Ivana Grohara koji se čuva u domu porodice Suyer.

Rad, znanje i čestitost Vasa Petričića nisu ostali nezapaženi. Uz druga priznanja, 1898. godine je bio odlikovan viteškim krstom Franje Josifa, a 1912. dobio je i najviše priznanje Ljubljane, grada kojem je mnogo dao: proglašen je za počasnog građanina.

Vaso Petričić preminuo je u dubokoj starosti, u teško vreme I svetskog rata, 5. novembra 1915. godine. Ispraćen je iz kuće u Resljevoj 15 i sahranjen u porodičnoj grobnici na groblju Sv. Krištofa u Ljubljani. Koliko je bio poštovan govori i popis prisutnih na njegovoj sahrani: gradonačelnik dr Ivan Tavčar; podnačelnik dr Triller sa mnogim gradskim odbornicima; bivši gradonačelnik Grasselli; dvorski savetnici vitez Laschan i dr Zupanc, vladin savetnik Kremenšek; predsednik suda plemeniti Levičnik; predsednik Trgovalke i zanatlijske komore Knez i sekretar te komore dr Windischer sa mnogim odbornicima; predsednik MHL pl. Trnoczy sa direktorom Hrastom i mnogim službenicima; direktor Austrougarske banke dr Gregorič i zastupnici drugih novčanih zavoda; predsednik komore javnih beležnika (notara) Plantan; predsednik advokatske komore dr Majaron; direktor magistrata (u penziji) Vončina; direktor magistrata dr Zarnik sa mnogim službenicima; direktor pokrajinskih ureda Zamida; dvorski savetnici Hubad i Polec; vladin savetnik Wiesthaler; viši štapski savetnik Pavlin; pukovnik Prašnikar, načelnik gremijuma trgovaca Samec; predsednik trgovačkog društva »Merkur« Lilleg i skoro svi trgovci iz Ljubljane. Na sahrani je pevao muški hor „Glasbene matice”⁹.

Prošlo je 100 godina od proglašenja Vase Petričića za počasnog građanina Ljubljane, a uskoro će biti i vek od njegove smrti. U tom veku, zasluge Petričićeve za Ljubljanu i privredni razvoj Slovenije pale su u zaborav. Možda će objavljivanje ovog članka podsetiti nekoga da je vreme da se ime ovog čestitog i zaslužnog privrednika trajno obeleži u glavnom gradu Slovenije.

⁹ „Pogreb Vasa Petričića”, »Slovenski narod«, Ljubljana, broj 256, 7. 11. 1915. godine, str. 3.

Osmrtnica objavljena u dnevnom listu »Slovenec«, Ljubljana, br. 254, 6. novembar 1915., str. 5

⁹ Objavljeno u: „Beseda. Časopis za kulturu i društveni život”, Ljubljana, br. 19, oktobar 2012.

Mostovi poezije

ZAMISLITE...

Maleno srce što je u grudima,
ima neko čudo nad čudima.
Tamo, duboko, čuvam osjećanja,
lijepa sjećanja, neispunjena obećanja.

Zamislite stijenu, srce je mnogo jače,
kamen ne može da pati,
kamen ne može da plače.

Zamislite more, srce je mnogo dublje,
more ne može da se sakrije
ispod jedne obične košulje.

Zamislite sunce, srce više sija,
sunce ne može da osjeti,
da li nekome toplota prijia.

Zamislite oblake, srce je mnogo dalje,
oblaci ne mogu da znaju osjećaj,
kako se nekome ljubav preko neba šalje.

Zamislite sat, srce kuca sporije,
pogotovo ako je daleko,
ono njegovo najvoljenije.

Toliko jako, a tako osjetljivo,
Toliko hrabro, a tako povredljivo.

Vanja Jovanović

DUGA SMEĐE BOJE

Sanjala sam noćas tamno nebo, oblake sive,
ljude koji gledaju i nečemu se dive.
Iznad njih proteže se, smeđe boje duga,
s polja blista, a unutra, pojede je tuga.

Ljudi gledaju, čude se sve više,
njenu boju da osuđuju, oni počeše.
A ona iznutra krupne suze briše,
sa bolom u duši ona tiho diše.

Da je razumije niko ni ne pokušava,
jer ona više nije lijepa i lepršava.
Nestale su njene boje šarene,
od ljubičaste, pa sve do crvene.

Nema više onog starog sjaja,
nema više onog doživljaja,
nema više one ljepote,
nema više one divote.

Ostala je samo crta smeđa,
preko cijelog neba proteguta,
ostao je samo dio njene duše,
što ljudi lošim komentarima osuše.

Budim se iz sna,
i vraćam u stvarnost,
a onda shvatam da u neku ruku
moj san izgleda kao i realnost.

Ljepota je prolazna stvar,
dušu treba voljeti,
jednog dana bićeš star,
da te neko istinski voli,
e to treba željeti...

Vanja Jovanović

SJETA

Daleko, predaleko
kroz maglu se jave slike stare
Želja u srcu prevelika
Zagrlit ognjište,
stare drugare.

Na obali stvarnosti stojim,
dok misli mi tamo lete.
Gdje i tugu ljudi,
svojom srećom zovu,
bosonoga hodah
kao srećno dijete.

Košmar se dušom prosu,
sjeta na vrijeme neko.
Koračam naprijed, a nazad hoću,
nekud daleko, predaleko.

Smiljana Kondić

ZAVIČAJ U SRCU

Podoh ne obazirući se,
kao da krenuh na put kraći.
Ne uzevši ni one sitnice drage,
pomislih da i to tamo ću naći.

Ne ponesoh ništa,
ni one stihove mladošću ispisane.
Ostavih sve, ne sluteći,
da tamo provešću duge dane.

Ponesoh samo puno srce
ljubavi čiste, zavičajne boje.
U duši sjećanja i uspomene,
na ono što vječito ostaje moje.

Smiljana Kondić

ZALUD IM TRUD

Savine kosti na lomaču daše,
da ga izbrišu iz duše naše
Zalud im trud.

Avakuma đaka turci vode
da mu oduzmu život goli.
A on sa koca prkosno pjeva
za život neće da moli.
Zalud im trud.

Đake kragujevačke
u Šumarice tjeraju,
ne da se sa loptom igraju,

đake kragujevačke
u Šumarice tjeraju,
da ih strijeljaju.

Profesoru život nude,
da ostavi đake i nađe spas
a profesor, sa svojim đacima,
u smrt ode
Najveći održa čas.

Kosovo nam lome kao pogaču,
a na Kosovu su naši sveci
kosovsku pogaču slavnu
zamesili su naši preci.

Ako sačuvamo dušu svoju,
budemo ljudi Božijega lika,
ništa nam ne može sila zla
ma koliko da je velika.
Zalud im trud!

Majo Krgović

BELI ANĐEO

Niko mi dušu ne može da vara
Jer ja ne želim drugih puteva,
Dok god stoje zidine Hilandara
i Beli anđeo Mileševa

Ne mogu skriti osmeh svoga lica
I duša mi od radosti seva,
Kad pomislim: moja je Gračanica
I Beli anđeo Mileševa.

Srce dušmanu Studenica sledi -
Vekovima ona odoleva.
I ja govorim: napad mu ne vredi!,
I Beli anđeo Mileševa.

Prošli, sadašvi i budući dani,
Sviju vas isto sunce ogreva:
Znameniti manastir Sopoćani
I Beli anđeo Mileševa.

Nebu se dižu Visoki Dečani;
Njihovo zvono nek večno peva.
I to je dokaz da smo postojani,
I Beli anđeo Mileševa.

Poput bedema stoji Ravanica -
Zadužbina to je Lazareva.
Iznad nje lebdi kosovska ravnica
I Beli anđeo Mileševa.

Eto, zato sam ozarenog lica
I moja duša bezbrižno sneva.
Mene čuva Mati Trojeručica
I Beli anđeo Mileševa.

Marinko Jagodić Maki

(Pjesme Smiljane Kondić, Maja Krgovića i Marinka Jagodića Makija recitovane na Susretu srpskih književnika, 21. septembra 2022. u organizaciji SKD „Petar Kočić” Kranj)

Marinko Jagodić Maki

PRIČA ŽELEZNOG TOČKA

– odlomak

Nije se Tulić razveselio kad je pročitao na rasporedu službe da je idući mesec raspoređen u putnički turnus. Već u školi je imao odbojnost prema elektromotornim kompozicijama poljske proizvodnje, takozvanim *Gumuljkama*. Skoro da se nije dešavalo, tokom celog školovanja, da bi Marko Tulić imao odbojnost, da bi ga mučila nezainteresovanost bilo kojeg gradiva; a eto, u mašinstvoškoj školi je osetio neki vid odbojnosti prema tom predmetu. Verovatno je glavni razlog bio u predavaču. Inženjer Viktor Žugelj, inače zaposlen kao poslovođa u radionicama Moste, pred neutralnom školskom komisijom nikako ne bi mogao dobiti prolaznu ocenu za svoje predavanje. Ne da nije znao o vozilu, znao je dosta – kažu da je bio u Poljskoj na specijalizaciji – ali su njegova objašnjenja bila totalna zbrka; sve nešto s brda, s dola, premalo razumno, premalo „zdrave seljačke pameti“, kako su govorili đaci u školi. A mnogo je bilo takvih, poput Tulića, koji su bili nezadovoljni predavanjem. Ali, po drugoj strani, sve su to bili odrasli ljudi, shvaćali su da „što se mora, nije teško“, pa su, manje-više, svi uspjeli za beležiti pozitivnu ocenu.

Sada je to prošlost, Marku je jasno. Šta je – tu je. Ne može birati, koja vučna vozila će da vozi, koje vozove. Ne može birati ni koga će imati za asistenta. Kad bi mogao, sigurno bi izabrao nekoga starijeg, a ne ovoga, koji je mlad i samim tim neiskusano.

„Tuliću, ideš u radionicu po *Gumuljku*, a posle po rasporedu: Zidani Most, Jesenice, i još Borovnica; vratite se, parkirajte i – gotovo. Mala šala, je l' de. Eno, onaj tamo ti je pomoćnik“, pokaza mašinski majstor rukom na

jednog mladića i dodade: „Idite na kombi!“

„Kako ti je ime, dečko“, upita Marko, dok su išli do službenog auta.

„Hasan“, odgovori pomoćnik.

„Hasan. A prezime?“

„Omerbegović.“

Tulić mu pruži ruku: „Marko Tulić“, reče i nastavi kad su ušli u kombi: „Da nisi od Sanskog Mosta?“

„Jesam. A kako si pogodio?“

„Pa, znam da tamo ima Omerbegovića. Iz kojega si sela?“ Marko, iako i sam mlad, ipak odluči da diktira tok razgovora, da ga vodi i usmerava. Na kraju-krajeva, on je mašinstvovođa, on će odgovarati za sve poslove, a i stariji je nekoliko godina. Treba se upoznati sa radnim kolegom.

„Ja sam iz Brustova“, reče pomoćnik. „Znaš li gde je to?“

„Kako da ne. Ja sam tamo blizu, sa druge strane reke. Jesi li čuo za Zmijanje?“

„Mislim da jesam.“

„Kako: mislim? Znaš li gde je to, ili ne znaš?“, uporno Marko vrta u mladića.

„Da, da, to je tamo preko Sane, pa sve do... Sve tamo na onu stranu“, nekako uspe Hasan da odgovori na ovo, očigledno za njega teško pitanje.

„Da, da, sve tamo...“, reče Marko i učuta. Odluči da više ne priča. Da ne pita ništa više ovoga mladića. Odignu kragnu bunde uz vrat, nasloni se na sedište kombija i zagleda u sneg po ljubljanskim ulicama. Zima je, vozaču se ne žuri, vozi polako. Potrajaće vožnja do radionice... Marko Tulić je zatvorio oči...

U osnovnoj je školi. Sedam kilometara od reke Sane. Zmijanje. Selo Lozica. Na Sani

je viseći most. Preko njega prelaze đaci sa druge strane; muslimanska deca. Idu u istu školu. Lepo ime škole: „Risto Kovačević“. Učio je, kažu, narod o bratstvu i jedinstvu, o slozi, pozivao na ustanak protiv „okupatora i domaćih izdajnika“. A ko su domaći izdajnici? Marko Tulić je učio jedno, sada se priča drugo. Svašta se piše po novinama. Svašta se govori na televiziji. Sve smo više različiti. A nekad – evo, nema ni dvadeset godina – nekad smo se zajedno šalili. Omerbegović. Jeste, i sa Tulićem su bili u razredu. Jedan Omerbegović je više puta povezo do škole Marka i drugove na svojim zaprežnim kolima; išao je u Lozicu po drva za ogrev. Jedan drugi je često išao u lov na „zmijanjskoj strani“, jer je na desnoj obali Sane bilo obilje prostiranja, dok na levoj obali – odakle je i ovaj Markov pomoćnik – nisi imao gde „zeca uloviti“. Pričala su tada deca, osnovci – nije to bilo iz knjiga, nego iz života, s kolena na koleno: Bila su dva brata. Simići se zvali. Gore preko Muleža, na Manjači. Bio je dole uz reku Sanu, na dobroj zemlji, neki beg, po imenu Omer. I tako... ponudio Simićima bolju zemlju, uz reku... mogu da biraju... šta će gore u planini, gore je samo vukovima dobro... I tako, šta da se priča... jedan glatko odbi, ostade sa vukovima, osta da se i dalje muči, ali, ostade i dalje Simić... a drugi... drugi... šta da se priča... „Majstore, stigli smo. Šta, ti zaspao!“, ču Marko gde ga pomoćnik Hasan zove.

„Ne, ne, evo idemo“, reče Marko i izađe iz kombija.

Pregled elektromotornika, po kojega su došli Marko i Hasan, je bio završen. Ipak je trebalo sačekati još neko vreme; kontrolno-preuzetni organ treba da potpiše da je sve – što je bilo u radnom nalogu napisano – popravljeno i pregledano. Tek tada je vozilo spremno za saobraćaj. Upravo su vršene zadnje provjere.

„Majstore, odoh ja – dok čekamo – da se vidim sa jednim zemljakom“, obrati se Hasan Marku.

„Ne znam da li ti se isplati; vidiš, već se spremaju da izvezu našu *Gumuljku* iz hale“, odgovori mu Marko.

„Ma, sad ću ja, začas.“

„Dobro, ali požuri.“

Izgubi se nekuda u radionici Markov pomoćnik.

Završena je proba rada elektromotornika, potpisano i uređeno sve potrebno. Izvezli su kompoziciju ispred hale, a pomoćnika Hasana niotkuda. Marko je uključio motornik, uključio grejanje i izišao iz kabine. Gleda oko kompozicije – da li je sve u redu – ali još više pogleda prema hali.

Pomoćnika nema.

Gleda na sat – vreme brzo prolazi – počinje sve više da se brine. Pomakne motornik do izlaza iz radioničkog područja.

Pomoćnika nema.

Otpravnik mu donese putni nalog i kaže: „Može, majstore!“

„Čekaj malo, nije stigao pomoćnik“, kaže Marko.

„Kako nije stigao, odakle?“, začuđeno će otpravnik.

„Ne znam, bio je sa mnom u radionici“, odgovori Marko pogledajući nazad. Otpravnik uđe u svoju pisarnu. Kroz neko vreme se vrati.

„Je l' stigao?“

„Nije.“

„Kako nije! Evo iz Ljubljane već pitaju šta je sa *Gumuljkom*.“

„Pa, jasno da pitaju, nema puno vremena do polaska voza.“

„A šta imaš?“

„Zidani Most; verovatno je peron već pun putnika; uvek je gužva“, već prilično nervozan odgovara Marko. „Ništa, ja ga nisam dužan tražiti. Idem!“

Marko još jednom pogleda nazad, i dađe vučne motore u pogon.

Približno tri kilometra ima po takozvanom mašinskom koloseku od radionice Moste do uvoznog signala stanice Ljubljana. Marka su, dok je vozio propisanom brzinom, mučila mnoga pitanja: „Da li sam pravilno postupio? A što da ne, nije malo dete, treba znati šta mu je služba. Moram zvati mašinskog majstora da mi pošalje drugog pomoćnika. Hm, sad ću ja – kaže – samo da se vidim sa jednim zemljakom. I kud baš meni da se to desi? Hasan! Hm, šta ako kažu: namerno mu je Tulić pobegao. Da je u pitanju kakav Janez, ili Jovan, manje bih se brinuo. Ovako – sigurno će neko reći... Ma, šta me briga! Hasan, Omerbegović. Nije dečko kriv što je neki njegov... To ne, ali je kriv što je neodgovoran na poslu. Eheej, koči Tuliću!, pusti sad sve drugo, šta je – tu je“, završi Marko svoj monolog i zaustavi se pred uvoznim signalom.

Brzi voz izvozi iz stanice. Marko je sve nervozniji, gleda na sat – nema ni deset minuta do polaska njegovog voza, a on nije ni na peronu. Evo, signal *pozeleni*; dobi dozvolu da uveze u stanicu. Kreće. Naglo zakoči – prepade ga lupanje na prvim vratima. Ustaje. Odlazi iz kabine do prvih vrata. Sa vanjske strane na vratima stoji ljudsko stvorenje. Marko otvara vrata. Ulazi čovek, sav premrzo; po kosi i obrvima mu se pohvatalo inje. Marko prepoznaje svog pomoćnika.

„Je si li ti normalan, čoveče!“; ljutito reče Marko.

„Ja taman stig'o do *Gumuljke*, a ti kren'o“, hvatajući dah izusti Hasan.

„I ti skočiš na stepenice i uhvatiš se za ručke!“

„A šta sam mog'o drugo?“, stiskajući se uz radijator reče cvokoćući pomoćnik.

„Šta si mogao? Mogao si glavu izgubiti, eto šta si mogao! Vozio sam 40 km/h. Imao si sreću da nije bio postavljen signal; na skretnicama bi te izdale ruke“, reče Marko i dodade u sebi: „E budale, Bože dragi!“

UKRAJINSKI VEZ

Žalostan sam – javljam puku (nečija je želja davna), što krvnički sad se tuku braća moja pravoslavna.

U Ukrajini globalnom policajcu mešaju karte.

Da l' ljubav do Ukrajine il' snovi o resursima...? Sumnjiv pohod Rusa brine – istorijski razlog ima.

Jednopolarnost gubi primat u svetu – drugi se bude.

Napoleon... mali Brka... u knjigama tako piše. Ofanziva... nazad trka... mislilo se: neće više!

Kome trebaju tuđe teritorije sa bogatstvima?

Uz zid Među saterali (hteše doći i bez vite), ali nisu računali: Medo mora sad da grize.

Ko ima zemlje prepune resursima od kojih živi?

„U tom ratu Zapad nije“ – slušam frazu sa ekrana, a u stvari sve se krije, ratna vest je cenzurana.

Za čiji interes baćuško pravoslavni ratuješ s bratom?

Kad na vatru sipaš ulje (međ' redov' ma tako piše), rat će trajat mnogo dulje, slabi Ruse, Ukre briše.

Mentori kažu: do zadnjeg Ukrajinca neka se kolju!

Amer osta silnik pravi (k'o da smo svi Indijanci): Evropu pod čizmu savi, pa sad luta k'o pijanci.

Marioneta glumac i komedijash uništi zemlju.

Mi pretimo sankcijama tako radeć' protiv sebe; privreda se naša slama, malo će i da nas zebe.

Zar nije moglo bez laboratorija i bez raketa?!

Evropske su priče šuplje. Amer više preko bare: „Gas ćeš plaćat' triput skuplje, ne smeš Rusu davat' pare!“

Ko to ne vidi tetovaže nacista, paljenje ljudi...?

Dok Evropa nisko pada Amer bahat je od sreće; njegov vojnik tu ne strada, kod njih rata biti neće.

Ko ignoriše Aleju Anđelâ usred Donjecka?

Hegemon bi još da glođe, ali svemu kraja ima. Sukob će da dobro dođe za pravdu međ' narodima.

Marinko Jagodić Maki

Marinko Jagodić Maki: AFORIZMI

Svaka pesnička reč je zlatna, jer je unikatna.

I peti točak kola o sebi misli – sve najbolje.

Velika je sreća u tome, ako te ne vole – loši ljudi.

Najviše bi da ti sole pamet oni što nemaju – ni trunke soli.

Posao mu baš i ne ide od ruke. Od glave još slabije.

Godinama je bio oličje poštenja, a onda je ušao u politiku.

Kakva drskost! Damo im posao, hoće i platu.

I direktor se prihvatio lopate. Zaglavio se u snegu – sa ljubavnicom.

Rodili smo se goli i bos, a sada nam, kao, nešto fali.

Jabuku treba strpati u zatvor, doživotno, jer je kriva za sve muke.

Uspešnog čoveka jedni ne vole, a drugi – zaista ne vole.

Kolege te bodre sve dotle dok ih ne stigneš.

Što si veći više ih stane – u tvoju senku.

Uzalud reklama za mleko – krava je davno pomužena.

Kada je beli konj slomio nogu, princ je više nije zanimao.

Pojedinim setva odlično ide od ruke – sade korov.

БЛИЗАНЦИ

(У рано прољеће, 1941. г.)

- Овај наш антихрист, због своје луде главе, опет доспио у затвор - рече Лазар улазећи у кухињу и, због нечег видно отежалог хода, прије столу, па полако сједе на прву столицу.

- Ко ти то рече? - упита Јулка, окрећући се од пећи на којој се налазило неколико лонаца из којих се ширио пријатан мирис варива, која су њена чељад вољела.

- Ево - одговори Лазар и испружи руку. - Донио онај Лукин... што је исти к'о и наш... Ама, он, ето...

Јулка узе папир, разви га, погледа, па несигурним гласом рече:

- Ама, ја ово не знам прочитати...

- Не знам ни ја све, ал' једно сам разумио, да је због нечег опет у апсу, па моли да га, како знамо и умијемо, вадимо из њега, а онај Лукин вели да је сад озбиљна ствар у питању и, ако га не извучемо, може свашта да се деси.

Јулка стави писмо у њедра, молећи-во погледа у мужа, па рече:

- Немој га звати антихристом, ко Бога те молим! И он би сигурно волио да није такав какав је... Ко зна чија је кривица што је такав...?

- Кривица, велиш?! Моја сигурно није! Ето, расли су заједно, све су исто имали и дијелили, к'о и остала браћа, па Богдан, к'о што видиш, још само да се ожени, па ће служити Богу и народу. А овај...? Јест, не могу душу гријешит, добро је учио, ал' на другу страну се окрен'о. К'о да, нек ми Бог опрости, и нису браћа, а камоли још и близанци. Ма, чим се родио... - ту Лазар ућута па, наслонивши лактове на ивицу стола покри лице длановима.

Као да је јуче било сјети се оног дана од прије двадесет година, кад је с ручком у завежљају и још неким стварима стигао у њихову велику њиву, гдје је прије поднева оставио Јулку да сама ради, ракавши јој: само онолико, колико можеш...

Већ уморан од брзог хода, терета на леђима и спарне топлоте, пожуре ка младовини испод старе трешње. Док је пажљиво покушавао да се ослободи терета који је носио, летимичним погледом спази да жена лежи, па, као тобоже, с пријекором у гласу рече:

- Ајде! Устај! Није вријеме за излежавање! Да ручамо, па на пос'о.

Како се жена и не помјери, пажљиво

се загледа у њу, примијети да је блиједа у лицу, а поред ње...

- Па, ти си родила?! Двоје?! Кад се то десило?!

- Нема дуго... По сунцу, можда око подне.

Онда је клекнуо на кољена, погледао у дјецу, па опет у жену...

- Двоје?! А ниси била тако крупна. Ма, шта ја знам о томе...? Само, како то да је једном лице бијеле боје, а овом другом тамније боје?

Жена тихо, дрхтавим и од исцрпљености уморним гласом рече:

- Обоје су мушки, само је једно мало ситније...

Лазар је и даље с неком невјерицом гледао у жену и, кад зачу плач дјеце поред ње (што га трже из мисли), рече:

- Они су сигурно гладни, па зато плачу...

Пошто длановима чврсто протрља чело и образе да одагна слике које никад није заборавио, Лазар се обрати Јулки:

- Је л' готов ручак? Гладан сам.

Наредног дана, у току пријеподнева, Јулка је, након бојажљивог и неколико пута поновљеног куцања, на широким, дуплим вратима дуго чекала да их неко отвори.

Најзад, звук кључа у брави и, у уском размаку између врата и довратка, појави се жена, погледа у жену пред вратима, затим у корпу преко њене руке, па одбијајућим тоном рече:

- Не треба ми ништа! И, немојте долазити на ова врата!

Кад схвати да би се та врата пред њом могла и затворити, Јулка одлучно и гласно рече:

- Не нудим ништа од оног што ти мислиш, већ сам донијела нешто што си давно оставила, а можда и заборавила - затим из њедара извади и на длан лијеве руке одлучно положи шарени заматуљак.

На женином уморном лицу само поглед живну и дуго оста прикован на заматуљку и Јулкином длану. У једном тренутку, Јулка се уплаши жениног погледа, па јој додирну руку којом се држала за довратак. Жена дође себи и једва чујним гласом рече:

- Уђи...

Жена још збуњена изненадном посјетом, ћутке уведе Јулку у собу и руком јој показа да сједне. Спуштајући корпу поред себе, Јулка некако нерадо сједе на понуђено мјесто.

- Како си ме пронашла? - упита жена веома тихим гласом.

- Није било лако.

- У вароши сам већ двије године. Плашила сам се да ћеш раније доћи...

- До сад смо могли сами... Имаш ли... дјецу? - упита Јулка.

- Нисам више могла родити, због чега свакодневно добијем пријекор или батине. А ти...?

- Ни мени их Бог не даде више, ал' ме Лазар често тјешо говорећи: „Жено, већ имамо два сина, Богу хвала...“

- Зашто си дошла? Да ми се осветиш?

- Боже сачувај! Ако ћемо право, велику си ми муку у животу направила. Двадесет година, ни крива ни дужна, стрепим пред Лазаром и фамилијом у страху да се тајна не открије.

- Нисам имала другог избора, а ти си пристала...

- Нисам знала на шта пристајем, а помоћ ми је требала...

- Ко јуче да је било - сјетно настави жена. Рекла сам ти да је дијете крупно, да га без моје помоћи нећеш родити, и да ћу ти помоћи ако пристанеш на нешто што ћу тражити од тебе. Иако сам и сама била исцрпљена и гладна, морала сам смоћи снаге да ти помогнем.

- Још сам била изгубљена од напона и болова кад сам чула плач и, поред себе, угледала свог сина умотаног у крпе од моје рубине. Док сам покушавала да га помилујем по још модром лицу, спазих како поред њега спушташ дијете заматано у мараму коју ти данас враћам. Онда си без ријечи отишла. Нисам знала ни ко си, ни одакле си дошла?

- Скривала сам се недалеко од ваше њиве, у једној колиби. Кријући се, данима сам вас посматрала како радите и гласно разговарате. Чинило ми се да тако нисам била потпуно сама. У колиби сам се и породила, а судбина је удесила да, само два дана касније, тражећи вас у њиви, нађем тебе у порођајним боловима. Теби сам помогла и тако спасила своје тек рођено дијете, јер нисам имала куд с њим. Због очеве строгаће и пријеке нарави, угрозила бих и свој и његов живот.

- А отац...? - упита Јулка.
 - Вољели смо се, али, пошто сам знала да моји родитељи никад не би одобрели везу са сиромашним студентом, још и бунтовником, нисам им ништа рекла, па смо одлучили да се узмемо чим се он запосли. Онда, у једном сукобу с полицијом... Дуга је прича како је све било до мог и твог сусрета... Кад сам се вратила кући, удали су ме за човјека по свом избору. Због његове службе, често смо мијењали мјесто боравка, и тако сам се сасвим изгубила...

Кад жена заћута, Јулка из њедара извади комад папира, па пружајући јој рече:
 - Ти си га родила. Ја дојила и подигла. А сад, само ти можеш да му спасиш живот.

Дуго је жена зурила у папир међу прстима, онда упита:

- Како мислиш да ово изведем? Још, ако је политички затвореник? Власт на њих посебно пази. Прилике су опасне. Све се ускомешало, а изгледа да ће и рата бити.

- Ја ти се у те прилике не разумијем, а што се тиче рата, имала сам само четири године кад је почео онај прошли у којем сам остала без оца и два стрица. Иза њих остало тринаесторо сирочади.

- Ти не знаш ко је тамо шеф? Стављам главу на пањ. Убиће ме...

- Ја, и главу да дам, опет му не могу помоћи - закључи Јулка устајући и непрестано гледајући у лице своје саговорнице.

Код врата, жена узме Јулку за руку, па упита:

- Како ти је име?

- Јулка...

- Јулка! Ако можеш, опрости ми. Биће ми лакше... А, што се тиче нашег сина, учинићу све што је могуће...

На самом поласку, Јулка још једном погледа жену у лице и рече:

- Поздрави га. Нека чува живот... Молићу се Богородици за вас обоје.

Прва посјета

- Ти си ме родила...?

- Како знаш? - одговори жена питањем.
 - Зато што личим на тебе.

- И још на некога...

- Ко ми је отац? - прекиде је младић у пола реченице.

- Није жив. Погинуо је прије него што си се родио.

- Надам се да није у двобоју, бранећи част неке даме, - настави младић гласом пуним горчине.

- Као студент, с још неколико другова, придружио се побуњеним рударима...

- Знао сам! - опет је прекиде. Неко је ипак заслужан за моје немирење с

многим стварима. Како си успјела да ме посјетиш? Мајка је јутрос долазила и нису је пустили. Док траје истрага, само ријетки добију овакву прилику. Реци, како си сазнала да сам овде.

- Твоја мајка је заслужна за то. Потражила ме. Нада се да могу помоћи.

- Па, можеш ли?

- Вријеме је да учиним нешто за тебе, а и немам шта изгубити.

- Не знам ништа о теби.

- Можда је и боље тако. Рекла сам да си ми сестрић, а тебе молим, не покушавај ништа сазнати о мени и буди стрпљив.

- Још ми само реци његово име.

- Слободан. Сањао је и говорио о слободи, коју ће неко, можда, досањати и дочекати.

Друга посјета

То јутро (иако у току ноћи, готово да није ока склопила), Јефимија је рано устала, послушно и ћутке испратила мужа на посао, а онда полако почела да се спрема. Чинило јој се, да је то први пут у њеном мукотрпном животу, да је одлучила урадити нешто за себе, или, боље речено, за онога ко то заслужује.

Без посебне прецизности, прво су маказе имале посла. Брижљиво и намјенски бирала је комаде одјеће, а преко свега тога обукла је дуги, црни капут, који јој је сезао све до глежњева. У унутрашње џепове од капута ставила је сву кућну уштеђевину у динарима, преостале дукате са дјевојачке ниске и сав накит, који је то јутро скинула са руку и врата.

Док је око врата ушущкавала мараму, која је још мирисала на босиљак из Јулкиног сандука, прошапута:

- И њу ћу дати њему. Биће то успомена на његовог оца, а чувале је и сачувале двије жене.

На крају, на главу је ставила перику, вјешто намјештену у форму пунђе, на којој је био чврсто причвршћен дамски шеширић, с црном мрежицом која се, прекривајући чело и очи, наслањала на коријен носа.

Кутија, у којој је чувала бројан и вриједан накит, а који јој је мајка, као једином дјетету, дала непосредно пред крај живота, била је празна и она је склонила на скровито мјесто, уз тихи коментар, који није звучао као жаљење:

- Они у полицији баш немају мјере у похлепи - па се сјети шефа за одобравање посјета притвореним лицима и његових ријечи:

- Е, госпођо... Двије посјете у три дана су превише за таквог преступника као што је тај, како рекосте, ваш сестрић,

па још на начин како ви предлагате... Знате каква су времена и ко је мој шеф?

- Знам, господине. Још како знам, али вас преклињем... - па из торбице извади лијепе вриједне комаде накита, а уз њих и неколико великих дуката.

Задовољство на шефовом лицу било је под контролом и краткотрајно, па брзо склањајући плијен у унутрашњи џеп, рече:

- Сједите, госпођо. Видјећу шта се може учинити.

Кад је закопчала и седмо дугме на капуту, Јефимија се окрену према икони Богородице (којој се свакодневно скрушено молила), замоли је за милост и помоћ у ономе што је наклонила, па смирене у души изађе из куће.

Чим га је стражар увео у малу просторију за посјете (а затим изашао и затворио врата за собом), Јефимија му дрхтавим гласом рече:

- Ради оно што ти кажем. И пожурите. Док се он не врати, ти мораш бити напољу. Докопај се прве шуме и не враћај се у овај крај. Мајка ти је поручила да чуваш живот...

Кад се стражар вратио и затекао празну просторију, за тренутак се збунио и није могао помаћи с мјеста, а онда успаничено потрчао дугим ходником. При том је чуо гласове притвореника из ћелија, који су га стизали попут отровних стрелица:

- Шта је, Пантелија?! Трчиш?! Трчиш?! Нешто тражиш?! Да ниси изгубио мајчицу шљивовицу?! Карте?! Жене?! Ха - ха - ха - ха...!

На ћелији самице врата су била отворена. О решетку, на уском прозору, кроз који се стидљиво појавила сунчева свјетлост, висило је мршава витко тијело, а испод ногу лежала је преврнута столица.

У први мах помисли да је то младић кога тражи, ал' кад угледа чисту бијелу, и пуну чипке, женску кошуљу, а испод ње и женске груди, стаде као укопан и стишавајући бијес у себи, тихо рече:

- Пост јој њезин. Превари ме... Добих мало... А изгубих...?

Ружица Кљајић

Напомена:

Прича је пре неколико година објављена у књижевном часопису СРПСКА ВИЛА из Бијељине, а посветила сам је мом завичају и борцима из моје породице, судионицима тешких времена у одбрани родног огњишта...

Стара српска поезија

Павле Соларић

МИЛОШ И РАДОВАН

Ходи, сједи, Радоване, да ти Милош каже
Нови случај кога многи све залуду траже.
Био сам ти украј гаја с оне холма стране
Гди поточић исподмива шумарица гране.
Једно мјесто зелени се усред густог хлада,
Окружено са три стране као сводом града;
Одовуда под заклоном бистра вода шушти,
Ту и онде с грана доле као киша пљушти;
Ништа се ту видјело не би — таква је тма
прака —

Да две луче не улазе сунчаног зрака;
Около ти стоји цврка — да несташних птица!
—,
К'о на чудо, ил' од страха некаква ту лица.
Довребама се, пронре око, — шта да ти сад
кажем?
Како л' да ти, што неможно, словима
излажем!
Седи сама — не знам, вила, рода ма вишега —,
Млада, врачна, к'о Даница, накрај злачног
брега;

Одежд' б'јела распуштена немарно по тјелу,
Горе каже врат и груди, доле — голен б'јелу;
Појас јој се црвен види, разрежен низ страну,
Низ врат власи, влажни јоште, возвјештују
прану;
С једне стране лежи жезал обмотан у цв'јеће,
С друге — с биљем котарица, које љубов
креће;
На крилу јој шарени се, она се осмјева,
В'јенац плете, в'јенцу тихо, рек'о бих,
припјева;
Сјетивши се изненада, другда се огледа,

На опрезу да побјегне, скупи се, сва бл'једа,
А највише од потока што бризга и шуми
С мјеста мога скривалишта, не чему се
глуми.
Убојим се да не спази да јој се [ја] дивим
(Не бих ју рад увредити, колико што живим!) —
Поузмакнем. Одолим се, премда сердце
жалко
Совјетује да постојим још и јоште малко.
Но ја сам ти намјерио (ко ту да не краде!)
Крадом стазе испитати, — шта ти велиш,
Раде?

Крадом дању, кад се може; ноћу на месецу
Обискати свету гушту, с' завјетом мом свецу.
Ако буде угодница, наших страна вила,
Да јој предјел даре носи од свих својих сила;
Ако л' буде, срећом мојом, подгорска
пастирка,
Те долази да се купа и ту цв'јеће бирка:
О, ја ћу ју умилити с окладом у пјелу, —

Зла не може душа витат в оном красном
тјелу!

Свирјел моју чуће она. Ти знаш ове ц'јену,
И кол'ко сам јагдад им'о ја на силу њену.
Ја ћу заћи издалека, приметнути траге,
Нек' помисли: Весео је, тај није без драге.
Другда ћу се близу чути са тужним звуци,
Другда опет к'о да ми је дјевојка на руци;
И да буду неизвјесни гласи ми и р'јечи,
Кад далеко свирјел буде, хоћу да јој јечи;
Нећу да зна уречене ни часе ни дане, —
Овако се мисли лове, воде нас незване.
Кад усмотрим љубопитство, невешт ћу гди
проћи

Брзо, нек' јој сердце куцне, да ли ћу још доћи.
Топле часе, кад с' одмара, умива и купа,
Са стадама свуд пландује утомљена жупа,
Ја ћу свирјел угодити на подмукле гласе,
Да се јасно до ње чује, а откуд, не зна се;
Пјеваћу јој другу пјесну кад сједне на траву,
Кад се свлачи, другу пјесну, и развјенча
главу;
А кад видим — бићу близу — да у воду ступа,
Даћу мојој ја свирјели ударења тупа,
Да се слажу, нек' осјети, с плесканијем
волна,
И да душа ту нечија љубвом таје болна.

Другу ћу јој пјесну пјети кад надвија гране,
Другу кад ју нагу узрим с те ил' с оне стране;
И кад плива, и кад роне, и кад резно приска,
Ја ћу свирјел угодити стерни мога писка.
Кад изиђе, и на брегу таре се од влага,
Под одежду сокровишта свога ставља блага,
Ја ћу опет, да узнаде к'о да петко страда,
Сад на ово, сад на оно пјети изненада.
В'јенац плете, убира се, или се к'о сну спрема,
Све уз припјев дал'ко нечиј, страха близу
нема.
Нека заспи с пјесном мојом, доста за крат
први,
Овако ћу задјети јој мрежа мојих врви;
Те дај данас, те дај сутра, — сердце ми се нада,
Неће проћи ни пет дана да се мном облада;
Да питома тако буде, да ју свирјел мами,
И кол'ко год јогунастој узбуде се чами.
Плашити се, ако прођем кад одбира цв'јеће,
Ни срдити, да не прене, она на ме неће;
Више пута нек' се шумом мимогред про-
буди, —

То ће дати да о мени све то блаже суди;
Нек' ме свиди и зажели да ме дуже гледи,
Ја ћу проћи, као невјешт, шта се њојзи бреди;
Док внезапу једном зазрим и нога к'о
њој ступи,
Па нека ју од то доба ко може искипи.
Ако буде од потребе — тако т' твоје младе! —
Милошу ти буд' у помоћ, — је л' да хоћеш,
Раде?

О ЉУБОВИ ПЈЕСНЕ НИГДА ОСТАРИТИ
НЕЋЕ

Како ново што поникне, немирни су људи,
Ако ли се жена тиче, јошт с' оштрије суди.

Пјесне моје читају се; онај оно каже,
Намрштени знам да веле: „Не лукавнуј,
враже!“

Има који горе мисле, и готове зубе,
Но тим чине да ми други пјесне већма љубе.

Заљубљени кад ме чита, све то више тражи,
И кад нађе гди се грли, гди се љубов дражи,

Домишља се је л' то и то, што и није, било,
Криви мене, криви пјесне затегнуто крило.

За то ласно! Но друга се на ме чета спрема:
Жене ишту да дам узрок — испричања нема!

—
Да дам узрок зашто свака љубви ми припјева,
Свака пјесан' име носи снаха или дјева.

„Ја бих рекла, он је добар, — не дај му
одавле!“
Друга на то у свом сердцу: „Заљубљен си,
Павле!“

Ја сам чек'о до најпосле то слово одавно:
Што сам такав, ево, буди свему св'јету јавно.
И слушати и пјевати свакојаче лике
Мило ми је од сказаљке било и кавике.

Станем и ја пробирати, запну струне прсти,
Начнем прву, љубов нађем већ у другој
врсти;

Вратим пјесну, вјештајући да се од ње чува,
Ако ступа с љубвом, глува, ако слуша, сува.

То ми каже да с' пјесана источници разни,
И збитија и сновидно ухиштрене блазни;

Но да љубов, к'о под гором шумарице јела,
Све далеко превосходи, пјело избрјела.

Возраст пјеснеј наше жинин најлепши су
дани,
Младенчество чека љета, старост своје
брани.

Сви народи баш у вјеку јуношества свога,
Пуни снаге и љубови, витештва свакога,
Највише су и пјесана оставили красних,
Всегда више умиљатих неголи ужасних.

Сад нек' суди тко му драго и на коју страну,
Љубов мора све побједи одржати грану;

Више има који љубе млада и јунака
Него дјече с држахлих старци и маторих бака;
И весели чада више у силног Перуна
Нег' угрјумих мудричара и светих моргуна.

Пак ево што сердце моје свегда љупко креће:
О љубови пјесне нигда остарити неће.

Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 9. део

Абсолютно или апсолутно

Пише се **апсолутно**.

Од латинског *absolutum* што значи безусловно, неусловљено, назаивно. Звучно **б** испред безвучног **с** прелази у свој безвучни пар **п** једначећи се са њим по звучности.

Баки или баци

Пише се **баки**.

У дативу и локативу једине речи од миља (хипокористика) није извршена сибиларизација, алтернација **к:ц** испред **и:** **деки, секи, зеки**.

Варљача или варјача

Пише се **варјача**.

Дрвена кашика за мешање зове се **варјача**.

Гејзир или гејзер

Правилно је и гејзир и гејзер, као и гејзерски и гејзерски.

Дајте или дајте

Пише се и једно и друго.

Императив од глагола **дати** гласи: **дај-дајмо-дајте**, а императив од глагола **давати** гласи **даји-дајимо-дајите**: дај данас, дај сутра, сваки дан само даји.

ЕКВИ ДИСТАНТА ИЛИ ЕКВИДИСТАНТА

Пише се **еквидистанта**.

Префиксоид **екви** који значи *једнак, исти* увек се пише састављено: **еквивалентан, еквиваленција, еквилатералан, еквидистанта, еквистријум, еквистрифика, еквиноцијум, еквиполенција**.

Жлеб или жљоб

Пише се **жлеб**.

Ијекавски **жлијоб-жлијеба-жлијебу**, у множини **жљебови-жљебова-жљебовима**. **Жлијобити, жлијобни** али **жљебаст, жљебић и жљебовит**.

Забринуо или забринуо

Пише се **забринуо**.

Игоров или Игорев

Пише се **Игоров**.

Присвојни придев од мушког имена **Игор** (руског порекла, вероватно од староскандинавског Ингвар) гласи **Игоров-Игорова-Игорово-Игорови-Игорове-Игорова**. Суфикс **-ов** се додаје на творбену основу која се завршава ненепчаним сугласницима (какав је **р**), а суфикс **-ев** се додаје на творбену основу која се завршава предњонепчаним сугласницима (**ј, љ, њ, њ, њ, њ, ц, ч, ж, ш**). Исто и: **боров, ловоров, јаворов, сумпоров, сенаторов, лекторов, директоров, докторов, Аморов** и сл.

Јануар или јанувар

Пише се **јануар**.

Од латинског *Janus, januarius* што значи Јанусов месец. Јанус је староиталско и римско божанство са два лица. Старо гледа уназад а младо напред. Стари словенски назив је **сечањ**. Добио је име по сечи дрва.

Калаисано или калајисано

Пише се **калајисано**.

Ј се не пише између **а** и **и** осим кад је део основне. **Калај, калајисати, калајисано**. **Израз сунце ти калајисано** је блажа псовка.

Лезбејка или лезбијка

Пише се **лезбијка**.

Од придева лезбијски, по острву Лезбос у Егејском мору на коме је живела грчка песникиња Сапфо.

Мај или свибањ

Пише се **мај**.

Од латинског *Maius (mensis)* што значи месец посвећен староиталској богињи природе Маји. Стари словенски назив је **свибањ**. Добио је име по биљци свиби (грмолика биљка из породице дренова) која тада цвета.

На ниже или наниже

Пише се и једно и друго.

Прилог **наниже** који значи у *правцу спуштања, надоле*, пише се спојено: спустите јој главу наниже и фигуративно, полако идемо наниже. У дословном значењу, пише се растављено: спао си **на ниже** гране.

Обесан или обестан

Пише се **обестан**.

Онај који је пун неукротиве снаге, необуздан, пуст, разуздан, тај је **обестан**. После губљења непостојаног **а**, **т** се губи из сугласничке групе **стн** у женском и средњем роду и у зависним падежима, па имамо: **обесна-обесно-обесни-обесне-обесна**.

Парадајз или парадајс

Парадајз или парадајс? Како је правилно?

Каже се парадајз, а не парадајс нити парадаиз. Патлиџан или патлижан? Исправно је патлиџан, премда често чујемо и једно и друго.

Размислићу или размислићу

Пише се **размислићу**.

Футур I (будуће време) од глагола чији се инфинитив завршава на **ти** као **размислити** јавља се у два лика: **ја ћу размислити и размислићеш, он ће размислити и размислиће** у јединици и **ми ћемо размислити и размислићемо, ви ћете размислити и размислићете и они ће размислити и раз-**

мислиће у множини. Облик размислит ћу од окрњеног инфинитива размислит и енклитика **ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће** данас није део језичког стандарда.

Сазре или сазру

Пише се и једно и друго.

Треће лице множине презенте дгола **сазрети** гласи **сазре** и **сазру**: **сазрим-сазриш-сазри-сазримо-сазрите-сазре** и **сазрем-сазреш-сазре-сазremo-сазрете-сазру**. Није део стандардног језика облик сазрију: **сазријем-сазријеш-сазрије-сазријемо-сазријете-сазрију**.

Тесла или тесла

Пише се и једно и друго.

Тесла као презиме великог проналазача Николе Тесле, а **тесла** као међународна јединица мере за густину магнетног флукса. Ако је властито име добило опште значење пише се малим словом: **Волт** (име) и **волт** (мера), **Рентген** (име) и **рендген** (апарат), **Форд** (име) и **форд** (аутомобил), **Шкода** (име) и **шкода** (аутомобил), **Њутн** (име) и **њутн** (мера) **Браун** (име) и **браун** (апарати).

Ћете добити или добићете

Пише се и једно и друго.

Футур II (будуће време) од глагола чији се инфинитив завршава на **ти** јавља се у два лика: **ви ћете добити** (сложен) и **добићете** (прост). Облик **добити** од окрњеног инфинитива и енклитика **ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће** данас се не користи у књижевном језику. Глаголи чији се инфинитив завршава на **ћи** имају само сложени облик: ја ћу доћи и доћи ћу.

У Лици или у Лици

Пише се и једно и друго. Оба облика су правилна.

Фер-плеј или фер плеј

Пише се **фер-плеј**.

Од енглеског *fair* што значи правичан, поштен и *play* игра, **фер-плеј** је поштена игра. Када је **фер** непроменљиви придев и прилог пише се одвојено: **фер игра, фер односи, фер поступак**.

Харви Вајнштајн или Харви Вајнстин

Пише се **Харви Вајнстин**.

Име америчког филмског продуцента Harvey Weinstein, транскрибујемо као Харви Вајнстин јер се ради о јеврејском презимену (сложеница од немачких речи *Wein*, што значи вино и *Stein*, што значи камен) које нам долази са енглеског говорног подручја.

Da li znate

Da je 11 odsto ljudi levorukih.

Prosečna osoba zaspi za sedam minuta.

Osam 8 odsto ljudi ima jednu dodatnu kost u rebrima.

Tvoja noga ima 26 kostiju.

Sagorevate više kalorija spavajući nego gledajući TV.

Prosečna osoba spava 25 godina u svom životu.

Da imate najaktivnije mišiće u oku.

Da vaša jetra ima više od 500 funkcija.

Da je za varenje hrane koju jedete potrebno oko 12 sati.

Da imate više od 600 mišića.

Da konj od 600 kilograma pojede sedam puta više hrane godišnje od sopstvene težine.

Da pasulj ima više DNK u svojoj ćeliji od čoveka.

Da ljudski embrioni formiraju otiske prstiju već nakon 3 meseca razvoja.

Da je pokvareni sat tačan najmanje dva puta dnevno.

Da ajkula može da otkrije jednu česticu krvi u 100 miliona čestica vode.

Da, grozd bačen u čašu svežeg šampanjca će neprekidno odbijati od dna ka vrhu čaše.

Da mačke imaju 4 vrste dlaka na njušci koje koriste da se orijentišu ako je rupa preuska da bi se provukla.

Da noktu na rukama ili nogama treba šest meseci da izrastu od kože do vrha.

Da, pun mesec je devet puta svetliji od polumeseca.

Da tikva ima oko 25 kilometara korena.

Da pčela može da leti veoma brzo.

Da čovek pre umire od nesаницe nego od gladi. Naime, smrt nastupa nakon deset dana bez spavanja, a kod gladovanja nakon nekoliko nedelja.

Da zdrav čovek u jednom pražnjenju iz zadnjice „proizvede“ do 100 g gasa, što iznosi nešto manje od pola kilograma gasa za ceo dan.

Da nilski konj toliko otvara usta da u njih može stati dete od 1,2 metra.

Da, ljudska glava ostaje svesna oko 15 do 20 sekundi nakon obezglavlivanja.

Da putnički avion samo pri poletanju potroši 18.000 litara goriva.

Da je svinja jedina životinja koja može da dobije opekotine od sunca.

Da je pola kilograma skakavca tri puta hranljivije od iste količine goveđeg mesa.

Da žena u Saudijskoj Arabiji može da se razvede od muža ako joj on ne da kafu.

Da su naučnici koji su vagali ljude pre i posle smrti otkrili da je ljudska duša teška 21 gram. Da puž može da puzi po oštroj sečivju a da se ne povredi.

Da med koji konzumiramo ulazi u krvotok tek nakon 20 minuta.

Da u proseku godišnje konzumiramo više od jedne tone hrane i pića.

Da prosečna osoba ima više od 1.460 snova godišnje.

Da prosečna osoba popije više od 60.566 litara vode tokom celog života.

Da nam je sluh manje oštar nakon što prestanemo da jedemo.

Da nokti na rukama rastu brže od noktiju na nogama.

Treba nam 17 mišića da stvorimo osmeh.

Da smeh snižava nivo stresa i jača imuni sistem.

Da je površina pluća otprilike veličine teniskog terena.

Da je ponedeljak dan u nedelji sa najvećim rizikom od srčanog udara.

Da na afričkom kontinentu, više ljudi ima mobilne telefone nego bankovne račune.

Da su ljudi i delfini jedine vrste na svetu koje vode ljubav iz zadovoljstva.

Da su reči „idiot“ i „kreten“ izvorni medicinski izrazi.

Da prosečna žena kaže 7000 reči dnevno, dok prosečan muškarac 2000.

Da svetski rekord u nespavanju drži Rendi Gardner od 1964. godine, sa 264 sata.

Da jedna poštanska marka sadrži jednu desetinu kalorije.

Da u proseku 100 ljudi umre od davljenja hemijskom olovkom svake godine.

Da su svi polarni medvedi levoruki.

Da za jednu veliku kašiku meda, 12 pčela treba raditi cijeli njihov život.

Da su u Nišu su 1189. godine potpisali ugovor srpski veliki župan Stefan Nemanja i nemački car Fridrih Barbarosa koji je predvodio vojsku krstaša na putu u Svetu zemlju. Bio je to prvi ugovor između Srbije i Nemačke.

Da je letologika kad neko ne može da se seti reči koju želi da kaže.

Da je najviša zabeležena temperatura u hladu iznosila 57,7 Celzijusovih stepeni, a izmerna je 13. septembra 1922. godine u libijskom gradu El Azizija.

Poučne priče

O zmiji i testeru

Jednog dana zmija je zalutala u šupu, u kojoj je bilo mnogo alata. Dok se kretala delom svog tela zakačila je ručnu testeru i povredila se. Kad je shvatila da se povredila okrenula se ka testeru i snažno je ugrizla, braneći se. Onda se ponovo povredila jer ju je testera još jednom isekla. Mислеći da ju testera napada i ugrožava zmija se obmota oko nje te je svom snagom svog tela stegnu kako bi je udavila kao li kakvog neprijatelja koji ju je napao. Na posletku, zmija se toliko povреди i iseče te umre.

Ponekad reagujemo iz besa. Reagujemo jer smo povređeni i želimo da vratimo istom merom, da i mi povredimo druge. Ne shvatamo, da baš kao i zmija, zlo pre svega nanosimo sebi. Trujemo svoje duše, rušimo svoje energije, kvarimo sopstvene dane. Nekad je jednostavno bolje, zdravije i korisnije samo okrenuti novi list i nastaviti dalje.

Crna tačka na belom papiru

Jednog dana profesor je ušao u učionicu i zamolio svoje učenike da se pripreme za test iznenađenja. Sa nestrpljenjem su čekali na svom stolu da započne test. Profesor je podelio papire sa tekstom kao i obično okrenutim prema dole. Jednom kada ih je sve podelio, zamolio je učenike da okrenu stranicu i započnu. Test je zaista bio pravo iznenađenje, jer se nije sastojao od pitanja. Na njemu je bila samo jedna crna tačka u sredini stranice.

Profesor je, videvši izraz lica svakog studenta, rekao sledeće: „Želim da napišete ono što tamo vidite.“ Zbunjeni studenti započeli su sa neobjašnjivim zadatkom. Na kraju časa, profesor je uzeo sve papire za odgovore i počeo čitati svaki naglas pred svim učenicima. Svi su oni, bez izuzetka, opisali crnu tačku, pokušavajući da objasne njen položaj u sredini lista, obim, način na koji je obojena i slično.

Nakon što su pročitani, učionica je utihnula. Profesor je počeo da objašnjava: „Neću vam to ocenjivati, samo sam hteo da vam dam nešto o čemu ćete razmišljati. Niko nije pisao o belom delu papira. Svi ste bili usredsređeni na crnu tačku i isto se dešava u našim životima. Imamo beli papir za posmatranje i uživanje, ali uvek se fokusiramo na tamne tačke. Naš život je dar koji nam je Bog dao sa ljubavlju i pažnjom. Uvek imamo razloga za slavlje, priroda se obnavlja svakog dana, naši prijatelji oko nas, posao koji nam omogućava život, čuda koja svakodnevno vidamo.“

„Ipak, insistiramo na tome da se fokusiramo samo na tamne tačke, zdravstvene probleme koji nas muče, nedostatak novca, komplikovane odnose sa članom porodice, razočaranje sa prijateljima i tome slično. Tamne tačke su vrlo male u poređenju sa svim onim što imamo u našim životima, ali oni su oni koji zagađuju naš um. Skidajte pogled sa crnih tačaka u vašem životu. Uživajte u svakom svom blagoslovu, u svakom trenutku koji vam život pruži. Budite srećni i živite pozitivno!“

Ne čekaj sutra

On je bio ljudina, jaka glasa i odlučnih pokreta. Ona bijaše nježna i osjetljiva. Uzeli su se. On se trudio da joj ništa ne fali, a ona je pazila kuću i odgajala djecu. Djeca su rasla, požejala se i pouđavala, te pošli svojim životnim putem... uobičajena priča.

Kad su sva djeca bila zbrinuta, ženu je uhvatila neka tuga, sve više je slabila i propadala. Kako više nije uzimala hranu, pala je u bolesničku postelju.

Njezin muž je bio zabrinut i odveo je u bolnicu. Oko nje su se trudili ljekari i poznati specijalisti, ali nisu mogli pronaći uzroke bolesti. Samo su slijegali ramenima i mrmljali:

„hm, hm...“ na kraju je jedan od njih pozvao muža u stranu i šapnuo: „ja bih rekao... da vaša supruga... jednostavno više nema volje za život“. Čovjek nije ništa odgovorio. Sjeo je uz krevet i uzeo ženu za ruku... Njena se ručica izgubila u njegovoj ogromnoj šaci. Pogledao ju je i dubokim odlučnim glasom rekao:

„Ti nećeš umrijeti!“

„Zašto?“ upita ona jedva čujnim glasom.

„Zato jer si mi potrebna!“

„A zašto mi to ranije nisi rekao?“

Od toga dana ženi je pošlo nabolje. Danas se vrlo dobro osjeća. Ljekari se i dalje pitaju od koje je to bolesti болоvala i koji su je lijekovi tako brzo izlječili.

Nemoj nikada čekati sutra da nekome kažeš da ga voliš. Reci to odmah. Nemoj reći: „moja majka, moj sin, moja žena... to već ionako zna“. Možda i zna. No, bi li se ti ikad umorio slušajući voljenu osobu koja ti to ponavlja? Ne gledaj na sat. Uzmi telefon i reci: »Ja sam, želim ti reći da te volim«. Stisni ruku osobi koju voliš i reci: „Trebam te! Volim te, volim, volim te...“.

Ljubav je život. Zemljom hodaju živi i mrtvi, razlikuju se po ljubavi.

Kako reagirati na uvrede - motivacijska priča

Jedan čovek je javno vrijeđao jednog mudraca: - Ti si bezbožnik! Ti si pijanica! Lopov!

On se kao odgovor tim uvredama samo nasmiješio.

Jedan kicoš obučen u najbolje odijelo promatrao je tu scenu pa mu reče: - Kako možete tolerirati tako nešto? Zar vas ne bole te njegove riječi? On se ponovo nasmiješio i reče: - Idemo kod mene, želim da vam darujem nešto.

Kicoš ga je pratio do prašnjave drvene sobe. Mudri čovjek je upalio svjetlo i počeo da pretura po ormaru, gde je pronašao potpuno bezvrijedan dronjavi kaput. On ga baci na kicoša i kaza mu:

- Probajte, to će vam sigurno odgovarati.

Kicoš je uzeo kaput, pogledao u njega i ogorčeno rekao: - Šta će mi ove prljave krpe? Ja sam dobro obučen, vi ste sigurno ljudi! - I bacio mu kaput nazad.

- Vidite, - mudrac reče, - vi ne želite da prihvatite ove prljave krpe. Slično tome, ja nisam želio da prihvatim te prljave riječi koje je čovjek uputio meni.

Pobediti strah, stres i samog sebe

Iznenađa, bubašvaba je pala od nekud na njeno rame. Počela je da vrišti od straha. Sa prestravljenim licem i drhtavim glasom, počela je da skakače, dok je sa obe ruke očajnički pokušavala da se otarasi te odvratne bube. Njena reakcija je bila više nego burna, tako da su se svi u restoranu zapitali šta se dešava. Žena je napokon uspjela da odgurne bubašvabu i ona je odletela na drugu ženu koja je sedela do nje. Bio je sada red na drugu ženu da nastavi dramu. Konobar je požurio da ih spasi.

U jednom trenutku u sveopštoj panici bubašvaba je prešla na konobara. Konobar je stao nekoliko trenutaka i mirno je posmatrao. Kada je skupio dovoljno hrabrosti, zgrabio je bubašvabu i bacio je van.

Pio sam svoju kafu i posmatrao događaj, kroz glavu mi je prošlo nekoliko misli, i počeo sam da se pitam da li je bubašvaba odgovorna za njihovo histerično ponašanje? Ako jeste, zašto konobar nije uznemiren. Odreagovao je skoro perfektno, bez imalo histerije i drame. Nije problem bio u bubašvabi, već u nesposobnosti žena da se ophode prema pometniji izazvanoj njenim prisustvom. Tada sam shvatio da čak i u mom slučaju, nije vika mog oca ili šefa ono što me uznemirava, već moja nesposobnost da se nosim sa uznemirenošću koju izaziva njihova vika. Nije zastoj u saobraćaju ono što me uznemiri, već nesposobnost da se nosim sa uznemirenjem izazvanim saobraćajnim zastojem. Više nego problem, moja reakcija na problem je ono što me povređuje. Pouka priče

Ne treba instiktivno reagovati na problem u životu već je važno pravilno odgovoriti kada on nastane. Žena je reagovala na problem, a konobar ga je rešio. Reakcija je uvek instiktivna, odgovor mora biti smislen i inteligentan.

Мисли Серафима Саровског

ЧИМЕ ТРЕБА ОПСКРБЉИВАТИ ДУШУ
 Душу је потребно опскрбљивати речју Божијом, јер је реч Божија, како каже Григорије Богослов, хлеб анђелски, којим се хране душе гладне Бога. Више од свега треба да се вежбамо у читању Новог Завета и Псалтира... Од тога настаје просветљење у уму, који се измењује божанственом променом. Веома је корисно бавити се читањем речи Божије у осами, и прочитати свеколику Библију са разумевањем. Само зарад такве вежбе, не рачунајући друга добра дела, Господ Својом милошћу не оставља човека, но га испуњава даром духовног разумевања. Када човек опскрби душу своју речју Божијом, испуњава се разумевањем тога шта је добро а шта зло. Читање речи Божије треба да се обавља у осами зато да би се ум читачев удубио у истину Светога Писма, и примао за њега топлину која у осами рађа сузе. Од тих суза, пак, човек се згрева и испуњава духовним даровима, који наслађују ум и срце, неисказиво. Такође је душу потребно снабдети и знањима о Цркви, о томе како је она од почетка до данас очувана, шта је претрпела у ово или оно доба. То треба знати не из жеље да управљамо људима, него за случај да се сусретнемо са могућим неприликама. Реч Божију треба читати заправо у првом реду за себе, да бисмо задобили душевни мир, по учењу Псалмопесника: „Велики мир имају они који љубе закон Твој!“ (Пс. 118, 165)

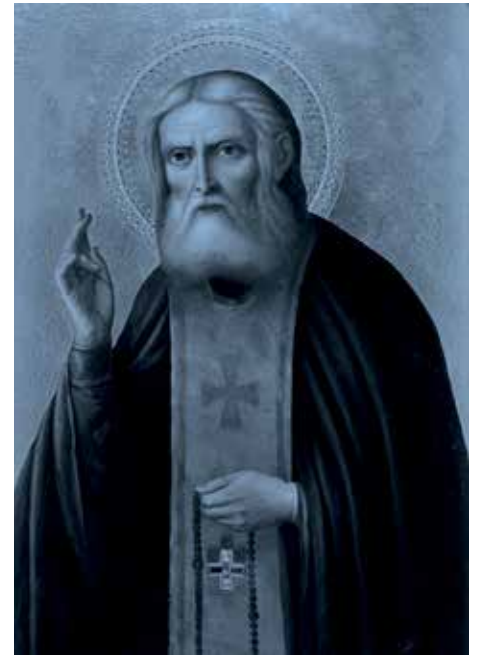
О МИРУ ДУШЕВНОМ

Ништа на свету није боље од мира у Христу – у њему се поништава свака борба ваздушних и земних духова: „Јер не ратујемо ми против крви и тела, него против поглаварства, и власти, и господара таме овога свега, против духова злобе поднебесних.“ (Еф. 6, 12) Знак је разумне душе да човек погружава ум у себе и има делање у срцу своме. Тада га благодат Божија осењује и човек пребива у мирном настројењу, а уз помоћ овога и у настројењу наднебеском: у мирном, то значи са добром савешћу; у наднебеском – јер ум сагледа у себи благодат Светога Духа, по речи Божијој: „У миру је место Његово.“ (Пс. 75, 3) Може ли човек да се не радује, видећи сунце телесним очима? А колико већа радост настаје када човек унутарњим, (духовним), очима угледа Сунце Правде, Христа. Тада се уистину радује анђелском радосту. О томе је Апостол рекао: „Наш је живот на Небесима“ (Филип. 3, 20). Када неко живи у мирном настројењу, он као да кашичицом захвата духовне дарове. Имајући мирно настројење духа, и будући осењивани благодаћу Божијом, Свети Оци су дуго живели. Када човек дође у стање мира, он из себе и на друге може да излива светлост просветљења разума. Он пре свега

треба да понавља речи пророчице: „Нека не излазе из уста ваших речи охолое“ (1. Сам. 2, 3). И речи Господње: „Лицемеру, извади најпре брвно из ока својега и тада ћеш видети да извадиш трун из ока брата својега“ (Мт. 7, 5). Овај мир је као неко бесцен-благослов Господ оставио ученицима Својим уочи смрти Своје, говорећи: „Мир вам остављам, мир Свој дајем вам“ (Јн. 14, 27). О њему такође говори и Апостол: „И мир Божији који превасходи сваки ум, нека сачува срца ваша и мисли ваше у Исусу Христу.“ (Филип. 4, 7) Ми, дакле, треба да све своје мисли, жеље и дела усредсређујемо на то да задобијемо мир Божији и са Црквом свагда вапимо: „Господо Боже наш! Дај нам мир!“ (Ис. 26, 12).

О ЧУВАЊУ МИРА УНУТАРЊЕГ

На све начине треба да се трудимо да сачувамо мир душевни и да се не узнемиравамо због увреда и жалости које нам други наносе. Зато свакако треба да се трудимо да обуздавамо гнев и, помоћу пажње, ум и срце да сачувамо од недоличних покрета. Због тога жалости и увреде које нам други наносе треба подносити хладнокрвно и научити се таквом расположењу духа да се то што нам други чине не дотиче не само нас, него ни других. Вежбање у томе може човековом срцу да прибави тишину и претвори га у обиталиште Самога Бога. Слику таквог безгневнога ми видимо код Григорија Чудотворца, од кога је нека блудница на јавном месту тражила плату за грех који је он са њом тобоже починио. Он се на жену није нимало наљутио, него је кротко рекао неком свом пријатељу: „Дај јој цену коју тражи“. Тек што је примила неправедну плату, жену је напао демон, а онда је Светитељ демона од ње одагнао молитвом. Ако не можемо да се не разбеснимо, то у крајњој линији треба да обуздамо језик, по Псалмопеснику: „Сметох се и не говорих“ (Пс. 76, 5). У томе за образац може узети Светог Спиридона Тримитунтскога (Пролог – 12. децембар) и Светог Јефрема Сирина (28. јануар). Први је овако подносио жалост: када је по наређењу грчког цара улазио у дворца, неки од слугу, који су се налазили у палати, сматрајући га за просјака, наругао му се и није га пуштао унутра, а онда га је још и ударио по образу; Свети Спиридон, будући незлобив, по речи Господњој, окренуо му је на то и други (Мт. 5, 39). Преподобни Јефрем Сирин, постећи у пустињи, остао је без хране неспретношћу свога ученика, на следећи начин: ученик који му је носио храну, успут случајно разбије суд са храном; Преподобни, пак, видевши како се овај растужио, рекао му је: „Не жалости се, брате, јер ако храна није хтела да дође к нама, то ћемо ми поћи к њој“; и пошао је, сео поред разбијеног суда и, сакупљајући

храну, појео је – тако је безгневан био! А на који се начин гнев побеђује, може се видети из житија Пајсија Великог (19. јуни), који је Господа Исуса Христа, када му се био јавио, молио да га ослободи гнева. Христос му је тада рекао: „Ако хоћеш да гнев и јарост уједно победиш, ништа не пожели, никога не мрзи и не понижавај!“ Да бисмо сачували мир душевни, треба да од себе одгонимо унијне и да настојимо да имамо радостан дух а не жалостан дух, по речи Сираховој: „Печал многе уби и од ње нема користи!“ (Сирах 30, 25) Када је човек у великој оскудици што се тиче ствари потребних телу, тешко је победити унијне. Ово се, наравно, односи на слабе душе. За очување душевног мира треба такође на све начине избегавати осуђивање других. Неосуђивањем и ћутањем се чува мир душевни: када се човек налази у таквом настројењу, добија божанствена откривења. А да бисмо се избавили од осуђивања, треба на себе пазити и ни од кога не примати узгредне мисли и бити за све мртве. Ради сачувања душевног мира треба чешће улазити у себе и питати се: где сам ја? При томе треба пазити да телесна чула, особито чуло вида, служе унутарњем нашем човеку и не развлаче душу чулним предметима: јер, благодатне дарове примају само они који имају унутарње делање (молитвено стражење) и бдију над душама својим. Када се, пак, човек, стара да има срце смирено и да мисли чува у миру, тада све замке непријатељеве остају неделотворне, јер где је мир помисли, тамо почива Сам Бог. „У миру је“, казано је, „место Његово“.

Поучне мисли

„Тешко је живети с ближњима ако се упуштамо у мислени рат с њима. Није довољно само уздржавати се од отвореног рата речима и делима. Не ступајте ни у мислени рат с њима. Од тога се губи мир у души и љубав према ближњима. Ближњима се не треба супротстављати, нити их убеђивати. То ништа не вреди. Можете ви и на глави дубити пред њима. Ништа нећете постићи. Ближње треба само волети ради Господа. Господ је и у њима неверујућима. Јер да он није у њима зар би они уопште и били живи?“

Старац Тагеј

„Благо онима који у ово време имају хладну главу и топло срце, јер их је пуно са усијаним главама и срцем хладним, леденим, као стена.“

Свети Владика Николај Велимировић

Пост није дијета или сагоревање сувишних калорија. То је сагоревање гордости, самољубља, и других грехова...

„Велика је снага у оног човека који умије прешутјети и онда кад има право.“

Папстијарх Павле

„Мени се чини да непријатеља има мало, а много је оних који, због неспоразума, погрешно разумевају друге људе и њихове поступке, па због тога постају недобронамерни.“

Св. Филарет Московски

„Невеспитани и незналице мисле да су речи (о врлини) смешне и неће да их слушају зато што се помоћу њих обелодањује њихова неваспитаност, а они би хтели да сви буду слични њима. Исто тако се и они који живе распусним животом упињу да сви буду гори од њих, мислећи да ће многобројност злих њих саме ослободити кривице.“

Свети Антоније Велики

Једном приликом старац Пајсије ми је испричао следећи догађај. Један човек је устао рано ујутру, док још није свануло, да иде на посао. На путу га је срео један коцкар и помислио: Где ли иде онако рано? Вероватно да се коцка на неком тајном месту.

Касније га је срео један Хришћанин и помислио у себи: Видиш, устао је тако рано да би отишао у неку Цркву да се помоли пре него што оде на посао.

На крају га је срео један лопов и помислио: Овај сигурно иде да краде, јер је још увек ноћ и сви спавају.

Старац се насмејао...

- Видиш, сви оцењују ствари у складу са својим духовним стањем. Ако неко има покварену мисао, и његова „машина“ је покварена, и да ставиш „злато“ у њу... она ће од њега направити „златне метке“ да би убијао.

...(ћутање)

- Страшно! Страшно! Највећа људска болест је покварена помисао... Лоша помисао је тешка болест!!!

Која дела су својствена детету? Дете плаче када га бију и радује се са онима који се радују. Ако га вређају, не гневи се, а ако га хвале, не превасноси се. Ако више поштују његовог другара, не завиди; ако узму нешто од онога што му припада, не смућује се; ако му оставе нешто мало у наследство, не проверава и не тужи се ни са ким; не препире се ради својине; не мрзи ни једног човека; не жали се ако је сиромашно; не надима се ако је богато; видећи жену не осећа похоту; сласт похоте и многобројност не владају њиме; никога не осућује; ни над ким не влада; никоме не завиди; не говори са самохвалисањем о ономе што не зна; не исмева ближњег због његовог спољашњег изгледа; ни са ким није у завади; не претвара

се; не тражи почести овога света; не тражи да сабира богатство; није среброљубиво; није дрско; не воли да се препире; не поучава са страху; не узнемирава се ни због кога; не тугује ако га разодену; не држи своју вољу; не боји се глади ни злочинаца; не страши се звери ни рата; не избежумљује се при гоњењима.

Прейодобни Ава Исаија

Пет импулса

Има пет главних импулса, којим се руководе људи у својим делима:

- лична добит
- родбинска или крвна веза
- закони заједнице
- савест, и
- осећање присуства живог Бога.

Прва три импулса постоје и код животиња, претпоследњи код многих људи, а последњи код неких људи.

Да се изразимо војничким језиком:

Пети импулс је као прва борбена линија, коју кад човек изгуби одступа и пада у другу борбену линију (односно на четврти импулс), коју кад човек изгуби, одступа и пада у трећу борбену линију (односно на трећи импулс), коју кад човек изгуби одступа и пада у четврту борбену линију (односно на други импулс), коју кад човек изгуби одступа и пада у пету борбену линију (односно у први импулс).

Тако иде декаденца човека, декаденца и пропаст. Велимо и пропаст, јер човек може изгубити и последњу борбену линију (односно и први импулс) и онда му ништа не преостаје до тупог индиферентизма према свему, очајања и - самоубиства.

Св. владика Николај

Ко смисао живота није тражио, тај није живео, али ко га је тражио, никад није био довољно срећан.

Јован Дучић

Човек може да каже да му живот није промашен ако може бар једну ствар да уради боље од других.

Момо Кајор

Живи као да ћеш сутра умрети. Учи као да ћеш вечно живети.

Махашма Ганди

Љубав је ваљда једина ствар на свијету коју не треба објашњавати, ни тражити јој разлог.

Меша Селимовић

Кад је богатство изгубљено, ништа није изгубљено, када је здравље изгубљено, скоро све је изгубљено.

Достојевски

Anekdote

Kako je srna pokazala begunce

Knjaz Miloš je običavao svako jutro moliti se sam u posebnoj sobi koju je zvao bogomolja. Čim bi ustao, uvek veoma rano, umio bi se, obukao se i onda se molio prema zapaljenoj sveći, privoštenoj za samu ikonu. Kada bi završio sa molitvama, što bi često potrajalo i čitav sat, izlazio bi ne obraćajući se nikome, a njegovi mlađi, Pera Cukić i Vule Gligorijević ulazili bi utulili sveću i druge stvari vratili na svoje mesto. Jedno jutro, Mita Crni, knjažev kavedžija je rezao neku pastrmu, a dva mladića se zaneše sladeći se suvim mesom i vrućom pogačom. Nakon Kneževe molitve sveća dogore i zapali ne samo ikonu, već i druge stvari oko nje. U strahu od kneza povade sve što u imali ušparano, ispozajmljuju od prijatelja i pronadu nekog molera ispred koga staviše kesu sa sto dukata, moleći ga da im za noć izmoluje istu ikonu.

- Sto hiljada da imate – odgovori moler, smešeći se, – to za noć ne može biti, a niti neko može izmolovati da Gospodar ne pozna razliku. Mladićima preosta samo jedno rešenje, beg. Priznaše svoju nemarnost i Amidži, pa se i on složi kako je jedini spas u bekstvu. I njih nestala, kao da su u zmelju propali.

Sledeće jutro se Miloš rasrdi, naređujući da mu ih dovedu, ali o njima nikakvog traga. Već posle par dana počеше mu nedostajati svojim hitrinom i spretnošću, ali, svi su slezali ramena na pitanje da li je neko načuo gde su se mogli izgubiti.

U to vreme u avliji konaka je bila jedna srna, koju je Petar Cukić redovno hranio, a ona pripitomljeno išla svuda za njim. Primiti knez kako srna po ceo dan stoji pored vrata od kačare i doseti se razlogu.

- Drtino matora, – povika na Paštrmca, – Njih si ti sakrio!

I izvalivši zaključana vrata od kačare išaketa prestravljen mladiće koji su odatle danima gledali šta se dešava sa njihovim gospodarom.

- Novu ikonu, platiću ja, a ovo što ste izdangubili platićete vas dvojica! – pripreti Miloš i na tome se završi.

Termistokles

Atinski političar Termistokles jednom prilikom u šali reče da njegov mali sin vlada Grčkom. Njegovi začuđeni prijatelji zatražili su od njega da to objasni. I Temistokles reče:

- Sasvim jednostavno: Atinjani vladaju Grčkom, ja Atinjanima, moja žena zapoveda meni, a moj sin mojoj ženi.

Bernard šo

Jednom je društvo temperamenta raspravljalo o tome kako u Indiji s mrtvim mužem sahranjuju i njegovu ženu. Mlada žena će na to Šou:

- Zar to nije strašno?

- Naravno, jadni muž! – potvrdi Šo.

Osman Paša

Kad je Osman paša bio imenovan za sultanovog izaslanika u Bosni na putu se odmarao u jednom hrišćanskom prenoćištu. Upitao je tada 80-godišnjeg gostioničara koliko se vladara seća u svom životu. Na što je gostioničar odgovorio:

- Gospodine toliko ih je bilo koliko je meni godina.

- A, koji je od njih bio najbolji?

- Neka te Bog zadugo sačuva, gospodine. Jednom su nam poslali iz Stambola pašu koji je međutim umro još pre nego što je stigao do nas. On je od svih bio najbolji.

Vašington

Prvi predsednik Sjedinjenih Država Džordž Vašington važio je kao čovek koji nije imao smisla za humor. Javno se našalio samo jednom i to za vreme rasprave u američkom Kongresu kada je predlagano da redovna vojska broji samo tri hiljade vojnika. Na što je Vašington odreagovao ovim rečima:

- U redu, ali samo pod uslovom da u zakon uđe i odredba po kojoj u našu državu može ući dve hiljade neprijatelja.

Oskar Vajld

Oskar Vajld odlučio prisustvovati premijernoj pozorišnoj predstavi jednog usputnog poznanika. U njegovoj loži sedeo je i autor drame. Vajld ni posle prvog ni posle drugog čina ne izusti ni reči. Zatim se autor ohrabri i upita ga kako mu se dopada predstava. Vajld zamišljeno reče:

- Vani mora da pada strašna kiša.

- Zašto?

- Jer niko ne odlazi s predstave!

Šekspir

Šekspira upozoriše da je jednu scenu doslovce preuzeo iz drame nepoznatog početnika.

Šekspir na to odgovori:

- Istina je to, ali ta scena je kao mlada devojka koju sam spasio iz lošeg društva i premestio je u bolje.

Rosini

Mladi kompozitor koji je Rosiniju odsvirao svoju novu kompoziciju hteo je saznati kako se Rosiniju sviđa njegovo delo. Rosini reče:

- Divno. Silniji ste od Boga. On je stvorio svet iz haosa, a vi ste stvorili haos.

Sokrat

Kada su Sokrata upitali koja životinja najljuće ujeđa on odgovori:

- Od divljih – klevetnik, od pripitomljenih – ulizica.

Saint Iler

Francuski general Saint-Iler, veliki Napoleonov prijatelj, držao je neposredno pred izbor Napoleona za doživotnog konzula pred svojim vojnicima ovaj govor:

- Prijatelji! Narod – a to ste vi – mora odlučiti da li Napoleona treba proglasiti za doživotnog konzula. Slobodno možete izraziti svoju volju. Nikako neću uticati na vas, samo nešto bih vam rado rekao: oni, koji ne budu glasali za Bonaparteu, biće javno streljani. Živela sloboda!

Albert Ajnštajn

Tokom vožnje u vozu kondukter je tražio voznu kartu od putnika utonulog u misli. Ovaj ju je nervozno tražio po džepovima i postajao sve nervozniji.

Kondukter mu tada kaže: „Ali profesore Ajnštajn, ja znam ko ste vi i jasno mi je da me ne želite prevariti i da ste kupili voznu kartu. Nemojte se zato brinuti, priznat ću vam kao da imate kartu”. Ajnštajn mu odgovori: „Ali gospodine, ne brinem se zato jer bih se vas bojao, nego zato jer na karti piše kuda putujem, a sada pojma nemam gdje trebam sići s voza”.

Mudre misli

Bolje je neprijatelju po smrti ostaviti, nego od prijatelja za života iskati.
Bolje u komšiluku prijatelj, nego u svijetu brat.
Drž' se nova puta i stara prijatelja.
Zlo godište roda ište, a nevolja prijatelja.
Ko se od ljudi krije, bolje da ga nije.
Ko ima prijatelja, ima i dušmana.
Ne vjeruj prijatelju za trpezom nego na vratima od tamnice.
Ne družu se s onim sa kojima se ne možeš počupati (za drugarstvo treba tražiti sebi ravnoga).
U starom neprijatelju nikad prijatelja.
Bježao od kiše, stigao ga grad (kaže se kada neko bježi od jednog zla a stigao još veće).
Bolji je dobar glas nego zlatan pas.
Vode i zlobe nikad neće nestati.
Gori su poturčenjaci nego Turci.
Dao bi mu košulju s leđa (kaže se za predobra čovjeka).
Dvadeset i pet batina po tuđem turu nije ništa.
Dva dobra rijetko kad idu zajedno, a dva zla često.
Dobar glas daleko ide, a zao još dalje.
Dobar konj ili će oronuti ili oćoraviti.
Dobro je sve znati, ali je zlo sve činiti.
Dogorelo mu do nokata (kada čovjeka pritisne nevolja koja se više ne može trpjeti).
Dosta je đavo opanaka poderao dok ga je na zlo naveo (kaže se za dobrog čovjeka koji je na kraju ipak skrenuo na loš put).
Doći će i njemu crni petak (ko zlo čini, zlo he i dočekati).
Doći će maca na vratanca.
Zavadio bi dva oka u glavi (kaže se za nekog splet-karoša).
Zapržio mu čorbu (kada neko nekome nanese zlo).
Zlo rađenje - gotovo suđenje.
I od zla ima gore.
Još dva dana zla, pa nikad dobra (šala).
Još malo uzbrdo, pa nikad nizbrdo (šala).
Kada se krmak najede, on prevali korito.
Kao da ga je svijećom tražio (kada ko što osobito hrđavo nađe).
Ko vraća zlo za dobro, nikad mu zlo iz kuće izaći neće.
Ko se tuđem zlu veseli, neka se svome nada.
Ko zlima oprašta, dobrima škodi.
Ko zlo čini, nek se dobru ne nada.
Ko pjeva, zlo ne misli.
Lako je nevaljalca na zlo navesti.

Ne valja tresti drvo kad voće samo opada (ne valja zloupotrebljavati nečiju dobrotu i ljubaznost).
Obrao je (zelen) bostan (zlo je prošao).
Terao zeca pa isterao vuka (kada iz bezazlenog ispadne ozbiljno i opasno).
Pod jagnjećom kožom često se vuk krije (podmukao čovjek).
Podmuklo pseto najpre he ujesti.
Pas koji laje, ne ujeđa.
Prićerala orla zla godina.
Svrbe ga leđa (kad neko čini nevaljalstvo pa zaslužuje batine).
Sila silu rađa: ko meni zlo, ja njemu još gore.
Skinu rđu, metni grđu (kada se menja zlo za gore).
Sto put daj, a jednom ne daj - nisi nikad dao.
Taj se nije još rodio, koji bi svima ugodio.
Hrani vranu da ti oči iskopa.
Ako nijesam kumovao, a ja sam kroz plot gledao.
Ako slijepac slijepca vodi, obadva he u jamu pasti.
Bolje je dati vunu nego ovcu.
Bolje s mudrim plakati nego s ludim pjevati.
Brzi vrat lome, a spori kući stižu.
Budalu ujeđa i vezano pseto.
Gvožđe se kuje dok je vruće.
Da nije kršten, bi valjalo od njega meso jesti (lud je kao marvinče).
Daj rukama, tražićeš nogama.
Dok se muke ne namuču, pameti se ne nauči.
Dok se mudri namudrovaše, ludi se naživovaše.
Dok šutio, mudar bio; a čim stao govoriti, počese ga ludom zvati (za mnoge koji ćute u društvu misli se da su mudri, a kad počnu da govore, onda se otkrije da su glupi).
Ćelav se diči kapom, a lud snagom.
I konj od sto dukata posrne (svako može pogriješiti).
I lud kući donosi.
Kada matori pas laje, vidi brzo šta je.
Kora su zmije ujedale, taj se i guštera plaši.
Koga svrbi, taj se češe.
Kada lisica drži pridiku, pripazi na svoje guske.
Ko je mnogo patio, dosta je zapamtio.
Koga su kurjaci ćerali, taj se i zečeva boji.
Ko naglo počne, naglo će i svršiti.
Ko se dima ne nadimi, taj se vatre ne nagreja.
Ko se sa tricama pomiješa, svinje će ga pojesti.
Mokroj zemlji malo kiše treba.
Mudroj glavi dosta i jedno oko, a ludoj ne pomažu ni dva.
Najdalje je što je prošlo, a najbliže je što he doći.
Ne budi lava dok spava (ne uznimiravaj opasne ljude bez krajnje potrebe).
Ne valja ljećeti doklen krila ne porastu.

